

RETEN I GLOSTRUP DOM

afsagt den 16. november 2022

Sag

A

(advokat Thomas Birch)

Mod

B

(sagen hævet)

og

C

(advokat Q

og

D

(advokat Q

og

E

(advokat Q

Denne afgørelse er truffet af retsassessor F

Sagens baggrund og parternes påstande

Retten har modtaget sagen den 20. oktober 2020.

Sagen drejer sig om et evt. erstatningsansvar i henhold til produktansvarsloven fsva. en kummefryser, i anledning af en brand i en beboelsesejendom, beliggende .

A har fremsat følgende påstand:

De sagsøgte skal in solidum, alternativt hver især, betale kr. 6.438.637,15 kr. til sagsøger med tillæg af procesrente fra den 22. juli 2020, indtil betaling sker.

De sagsøgte har alle nedlagt påstand om frifindelse.

Sagen er hævet i forhold til sagsøgte B

Parterne er enige om den beløbsmæssige opgørelse af erstatningskravet.

Dommen indeholder ikke en fuldstændig sagsfremstilling, jf. retsplejelovens § 218 a.

Oplysningerne i sagen

Ejendommens beboer, G havde den 7. juni 2012 købt en kummefryser i H i By 1 (R Fryseren var af mærket S og var til brug i hjemmet. Det er oplyst, at H indkøbte S produkter fra C i Finland, der var ejet af E i Italien.

H er et binavn til B

G placerede kummefryseren i udhuset, der ligger i tilknytning til beboelsen, en almindelig villa.

Branden udbrød og den startede i udhuset og spredte sig til beboelsesdelen af ejendommen. Udhuset udbrændte og der var omfattende sodskader, skader på bygninger samt skader fra slukningen på en meget stor del af beboelsesejendommen og på privat indbo. Herudover totalskadedes en bil af mærket Mercedes, model GLC220 d 2,2 aut., og en bil af mærket Golf.

G havde tegnet både bilkaskoforsikring (for den ene bil), bygningsbrandforsikring samt indboforsikring hos A

På foranledning af A gennemførte DBI en brandundersøgelse den ved brandundersøger I Af undersøgelsesrapporten fremgår følgende:

" ...

Brandsted _____

Adresse: _____

Undersøgelsen _____

Undersøgelsestidspunkt: _____

Undersøgelsessted: Udhus der ligger i tilknytning til en villa

Adr.

Postnr./By

...

Undersøgelse

Dansk Brand- og sikringsteknisk Instituts undersøgelse baserer sig på

- Dansk Brand- og sikringsteknisk Instituts kvalitetssystem med tilhørende manualer efter DS/EN ISO/IEC 17020.
- Nordisk Manual – Brandårsagsefterforskning.
- Gældende rammeaftale med Dansk Politi ved Koncernindkøb Rigs politiet.

Undersøgelsesresultatet meddeles som en konklusion underbygget af en rapport, der kan være suppleret med foto, skitser og bilag.

Fotos, som er anvendt i rapporten, kan, for bedre dokumentation, være redigeret, beskåret, forstørret, delvis dækket af pile og andre figurer. Samtlige original fotos optaget i forbindelse med undersøgelsen opbevares sammen med øvrigt sags materiale i DBI's arkiver.

Anvendelsesbegrænsninger:

Dansk Brand- og sikringsteknisk Institut påtager sig intet ansvar for det udleverede materiale, såfremt dette anvendes uden for sit direkte formål eller af andre end rekvirenten.

Gengivelse af materialet eller overførelse af indholdet eller dele heraf til andre dokumenter eller medier frigør Dansk Brand- og sikringsteknisk Institut for ansvar for materialets indhold.

Konklusionsgrader

Nedenstående konklusionsgrader anvendes i DBI brandundersøgelser erklæringer/rapporter.

- A. Årsagen til brandens opståen kan fastlægges/udelukkes at være ....
- B. Det er overvejende sandsynligt, at .....har (ikke har) forårsaget brandens opståen.
- C. Det er sandsynligt, at.....har (ikke har) forårsaget brandens opståen.
- D. Muligheden er tilstede for, at.....
- E. Det var ikke muligt at fastlægge, om.....

Betydning af graderne

A. Graden benyttes, når resultatet af undersøgelsen er sikkert. Konklusionen indebærer, at der er påvist så mange klare og sikre spor, der er i fuld overens-

stemmelse med helhedsbilledet, at der ikke er tvivl om undersøgelsens resultat.

B. Graden benyttes, når der er påvist sammenhæng og overensstemmelse mellem karakteristiske spor og helhedsbilledet. Konklusionen indebærer, at der er overvejende sandsynligheds overvægt.

C. Graden benyttes, når der er påvist klare karakteristiske spor, uden at helhedsbilledet nødvendigvis er i fuld overensstemmelse. Konklusionen indebærer, at der er sandsynligheds overvægt.

D. Graden benyttes, når der er påvist sammenhæng og spor, men mindre detaljeret, således at det ikke er muligt at trække en sikrere konklusion. Der kan således være tvivl om undersøgelsens resultat, men der er ved undersøgelsen ikke fundet spor eller andet, der taler imod konklusionen.

E. Graden benyttes, når brandstedet / effekterne er så ødelagte eller undersøgelsesgrundlaget er så mangelfuldt, at undersøgelsens resultat ikke viser, at noget er mere sandsynligt end andet.

..

1 Undersøgelserapport

1.1 Undersøgelsens formål, art og afgrænsning

At klarlægge årsagen til brandens opståen i en carport med tilhørende udhus, der ligger i tilknytning til en villa.

1.2 I undersøgelsen deltog

D. 27. juni er den mandlige beboer til stede uden at deltage direkte i undersøgelsen.

D. 29. juni deltager brandundersøger fra DBI i undersøgelsen.

1.3 Konklusion

Det er sandsynligt, at branden er forårsaget af en kummefrysers elektriske kondensator.

...

2 Oplysninger

2.1 Forholdene på stedet før branden

Villaen er beboet af to beboere – mand og kvinde. Ingen af dem er rygere. De har ikke grillet, brændt ukrudt eller brugt træolier eller lignende, der har selvantændelige egenskaber. Villaen er sammenbygget med carporten og bagerst i carporten i forhold til vejen findes et udhus. Udhuset består af to rum – et isoleret værksted og et uisolerede redskabsrum. Værkstedet ligger ud til carporten og redskabsrummet bag ved.

I værkstedet er to døre, begge med termorude som fyldning i døren. Der hænger gardiner foran termoruderne. Den ene dør er ca. midt i væggen ud til carporten og den anden dør er i den østvendte væg, hvor der findes en gårdhave

med jacuzzi. Døren i den østvendte væg er altid låst og døren til carporten er ulåst.

Af tilsluttede elektriske brugsgenstande i værkstedet findes; en kummefryser, et køleskab et gasfyr. Der findes to belysningsarmaturer i loftet, der betjenes via tryk ved døren over villaens IHC (intelligent house control). Den elektriske gruppetavle består af automatsikringer, der er omfattet af en HPFI afbryder. I gruppetavlen findes ligeledes moduler til IHC. Der har ikke været tilsluttet batteriopladere i værkstedet. Gasmåler findes til venstre for den østvendte dør til værkstedet. Kummefryser og køleskab er via deres tilledninger tilsluttet til hver deres selvstændige fastmonterede stikkontakt. Ved hjørnet ved kummefryseren findes et vægmonteret CEE stik, hvortil en byggestrømsstavle i redskabsskuret er tilsluttet. Der er ikke noget tilsluttet til byggestrømsstavlen. Værksteds loft er beklædt med træbeton og vægge og loft er isoleret med mineraluld. I carporten har stået to personbiler – en WV Golf og en Mercedes. Carportens loft er beklædt med profilbrædder. I redskabsrummet står to grønne dunke med benzin.

2.2 Brandens opdagelse og alarmering

Kl. 04.15 står manden op, idet han bliver vækket af ur-alarmen i sin mobiltelefon. På dette tidspunkt virker lyset ikke. Han går derfor ud til den elektriske gruppetavle i den del af udhuset, der er indrettet til værksted. Da han kommer ud i carporten, ser han røg fra værkstedet. Da han åbner døren til værkstedet fra carporten, vælter røgen ud og han fornemmer en opblusning af ilden, uden han kan se, hvor det brænder. Der er ikke ild i bilerne på dette tidspunkt. Han skynder sig ind for at hente sin mobiltelefon for at ringe 112. Han kan ikke huske, om han lukkede døren til værkstedet igen.

2.3 Oplysninger vedrørende branden

I forbindelse med hans færden i villaen kort tid efter at branden er opdaget, ser han via vinduer i villaen til gårdhaven, at flammerne står ud af den østvendte dør fra værkstedet.

Brandvæsnet har haft problemer at få afbrudt for naturgassen og har gravet hul til stikledning for at afbryde her.

3 Undersøgelsermæssige forhold

3.1 Skadeomfang

Villa, carport og udhus er udsat for omfattende brandskader.

3.2 Brandstedets tilstand ved undersøgelsen

Brandrester fra værkstedet ligger trukket ud i indkørslen og jeg bliver oplyst, at dette er gjort i forbindelse med slukningsindsatsen. Begge personbiler er efter branden fjernet af deres forsikringsselskab. Samtlige tiltag har vanskeliggjort undersøgelsen.

3.3 Brandstedets afspærring

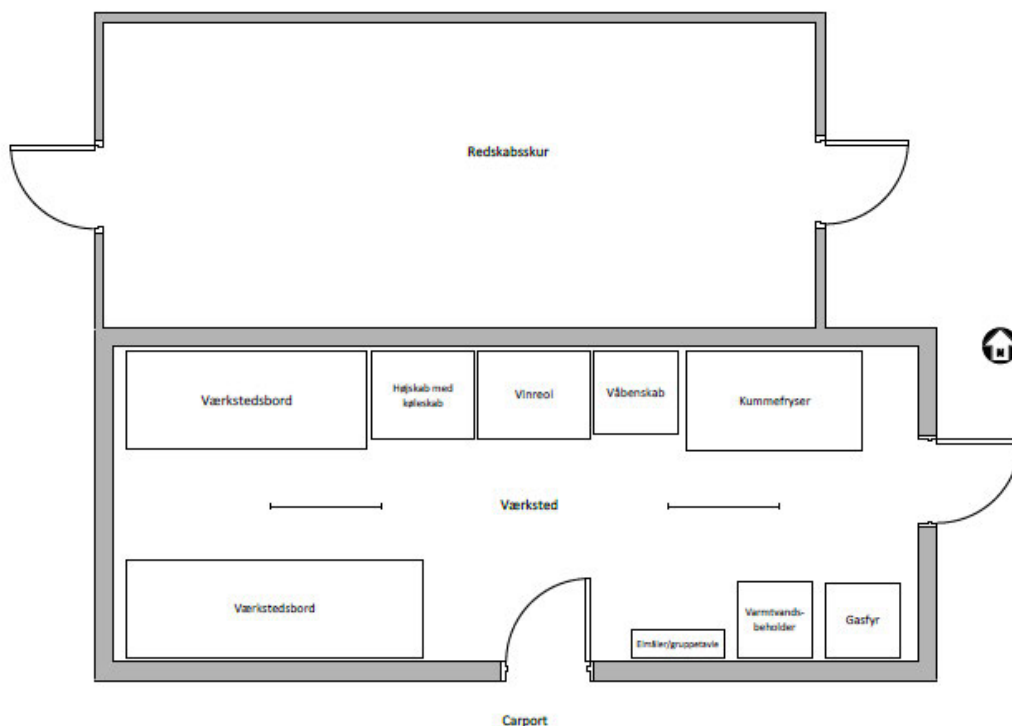
Brandstedet er ved min ankomst onsdag afspærret med Politi minestrimmel. Jeg kontakter derfor den lokale brandundersøger på politigården i Roskilde, der oplyser, at brandstedet stadig ikke er frigivet fra politiets side. Men efter aftale med den lokale brandundersøgers nærmeste chef får jeg lov til at visitere brandstedet. Altså foretage en indledende undersøgelse og melde tilbage til politiet. Efter den indledende undersøgelse er der flere spor, der peger i retning af, at branden er forårsaget af kummefryseren i værkstedet, hvorfor politiet frigiver brandstedet til DBI for videre undersøgelse. Denne undersøgelse foretages fredag . Herefter bliver brandstedet frigivet efter aftale med politiet.

4 Beskrivelse af brandstedet

4.1 Beliggenhed

Brandstedet er en villa, der er beliggende i et nyere udstykket bolig område med udsigt til åbne marker.

4.2 Indretningsmæssige forhold

Værkstedet er indrettet som vist på tegning. Indretningen er forklaret af villaens mandlige beboer.

4.3 Bygningsmæssige forhold

Udhuset er udvendigt beklædt med klinkebeklædning i træ. Værkstedets vægge er indvendigt beklædt med spånplader på gips, der er fastholdt på stålrigler. Gulvet er belagt med klinker.

5 Undersøgelse af brandstedet

5.1 Brandbilledet

På foto er gulvet ryddet for brandrester. Klinker viser ingen indikationer på, at der har ligget brandbar væske på gulvet og brændt.

Vægbeklædning er bortbrændt til gulv bag ved, hvor kummefryseren har stået (oval) i modsætning til væggen bag våbenskabet, der er intakt.

Vægbeklædning bliver gradvis mindre brandskadedet ved gulvet, jo længere væk man kommer mod vest. Stålrigger i væggen op mod redskabsskuret er udglødet lavest og kraftigst i hjørnet ved kummefryseren og udglødningen aftager, jo længere man kommer mod vest.

Tilbageværende trækonstruktioner fra taget er kraftigst forkullet / bortbrændt i området over kummefryseren.

Trærigler til venstre for den østvendte dør i skuret er kraftigst forkullet på den side, der vender indad og riglen tættest kummeffryseren er kraftigst brandskadet (pil).

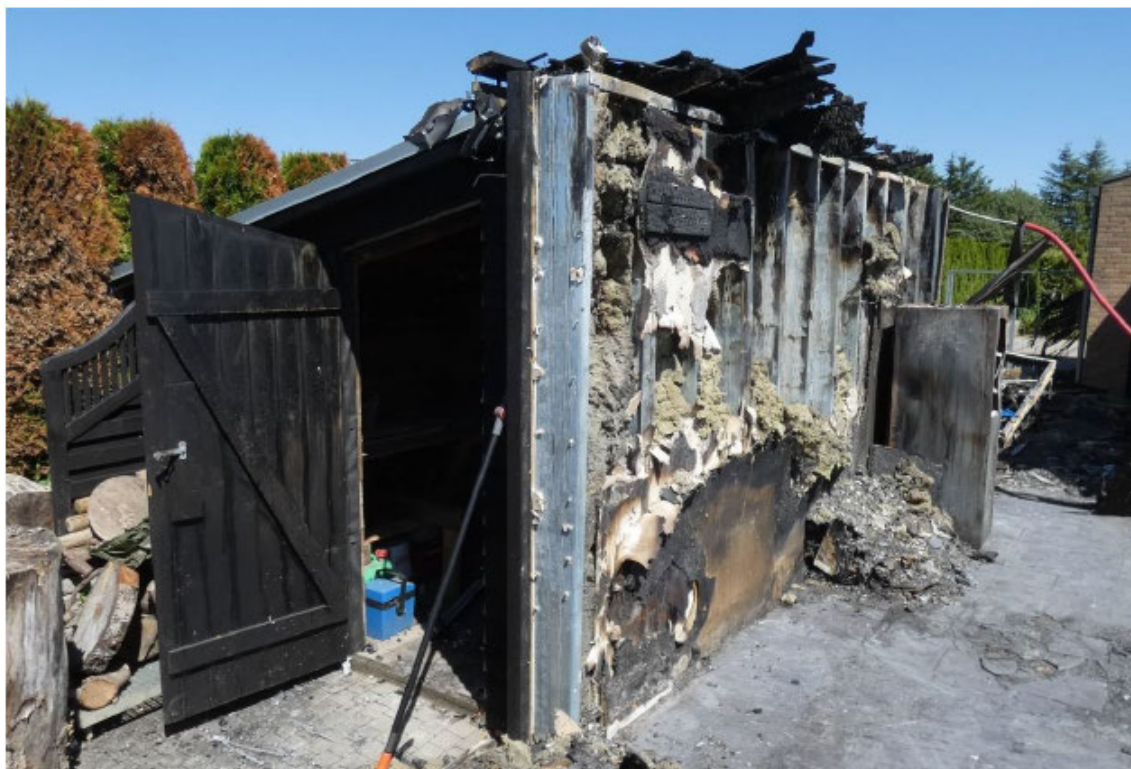

Vægbeklædning bag våbenskab er intakt.

Redskabsskuret er brandskadet udvendigt på den østvendte del.

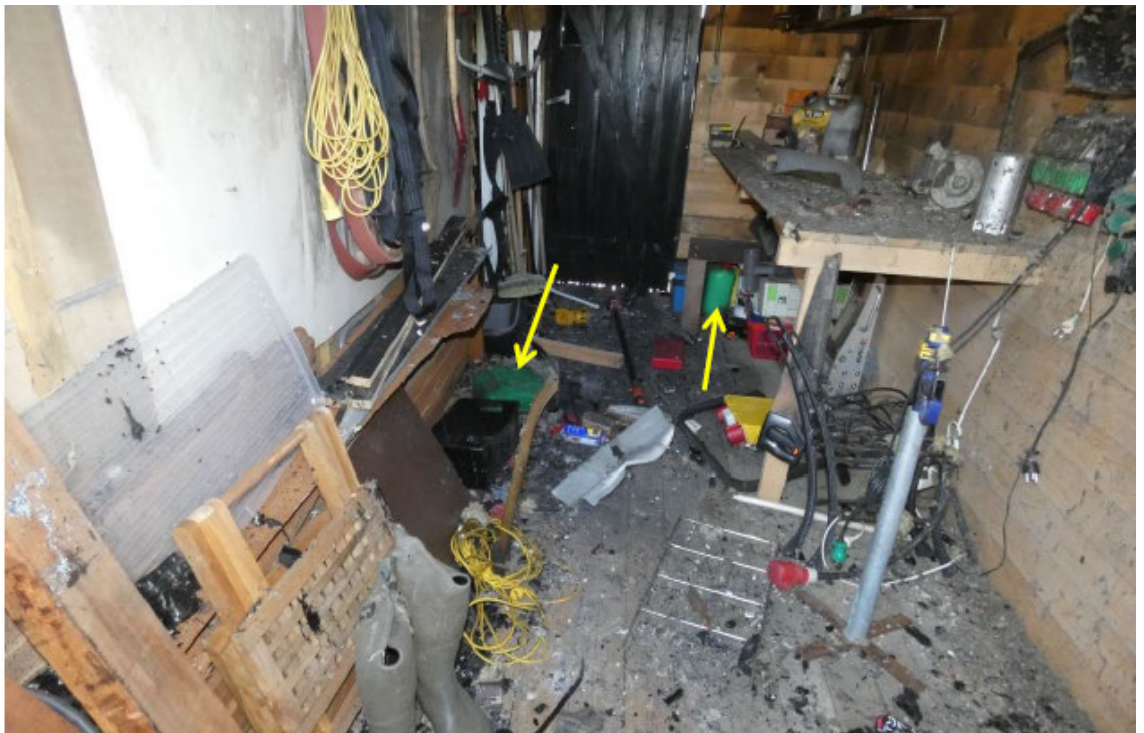

Tilbageværende stålrigler er ikke udglødede i den vestlige del og redskabsskur er intakt her.

Udvendig beklædning på værksted (oval) ses bortbrændt øverst, men bliver gradvis mere intakt, jo længere man kommer ned til terræn.

Brandskader aftager mod og i redskabsrummet. Grønne dunke til benzin står, hvor de efter beboers oplysninger plejer (pile).

Brandskader på villaen aftager, jo længere væk man kommer fra carporten og udhuset.

Branden har spredt sig til den del af villaen, der vender mod carporten.

Brandskader aftager i villaen, jo længere væk man kommer fra carporten og udhuset.

5.2 Elektriske tavler og forsyning

Den elektriske måler og gruppetavle er forsynet via stikledning fremført i jord fra kabelskab i skel.

Stikledninger er et 5x6mm² plastisoleret installationskabel.

Der er i brandresterne på gulvet i værkstedet ikke fundet nogen dele fra den elektriske gruppe- og målertavle andet end en dинskinne uden nogen elektriske dele. Det har ikke været muligt at finde rester fra gruppetavlen, men rester fra denne ligger formentlig i brandresterne i indkørslen. Hvis branden var opstået i gruppetavlen, vil der på et tidligt tidspunkt normalt ske det, at der falder metalliske dele til gulvet tidligt i brandforløbet, hvilket underbygger, at de er blevet ryddet ud i indkørslen, imens de kun er delvis brandskadede.

I forbindelse med undersøgelsen er der genetableret en midlertidig elforsyning på eksisterende stikledning til pavilloner og der er isat 3x35A sikringer, hvilket jeg også formoder har været isat før branden.

5.3 Elektriske installationer

I udhuset ses rester fra installationskabler i væggene. Det har ikke været muligt at lokalisere dele fra den stikkontakt, hvortil kummefryseren har været tilsluttet, hvorfor den ikke kan undersøges.

5.4 Elektriske brugsgenstande

Fotos viser brandskaderne på kummefryseren. Det har ikke været muligt lokalisere nogen mærke eller nummer på hverken fryser eller kompressor.

Betjeningspanelet på kumrefryserens kompressorrum hænger smelteskadet ned over fronten (gule pile). Den side, der vender udad med betjeningsknapper, er væsentlig mere intakt (blå pil) end den side, der vender indad mod kompressorrummet (gul pil). Der ses lidt lak tilbage nederst udvendigt (rød pil) – samme sted indvendigt er der kraftigt so-det.

På siden af kompressorrummet findes normalt et plastgitter, der formentlig er bortbrændt.

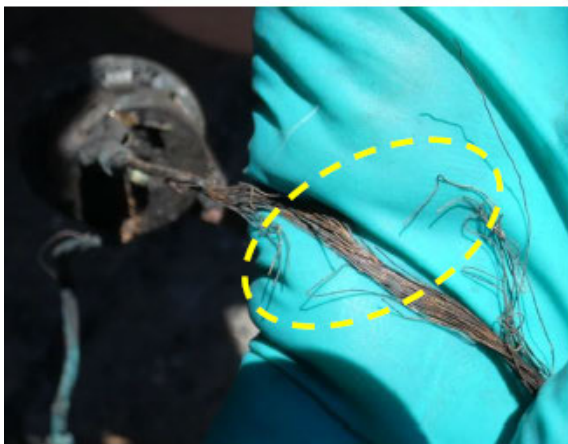

Lak på kummefryser er bortbrændt omkring plastgitter.

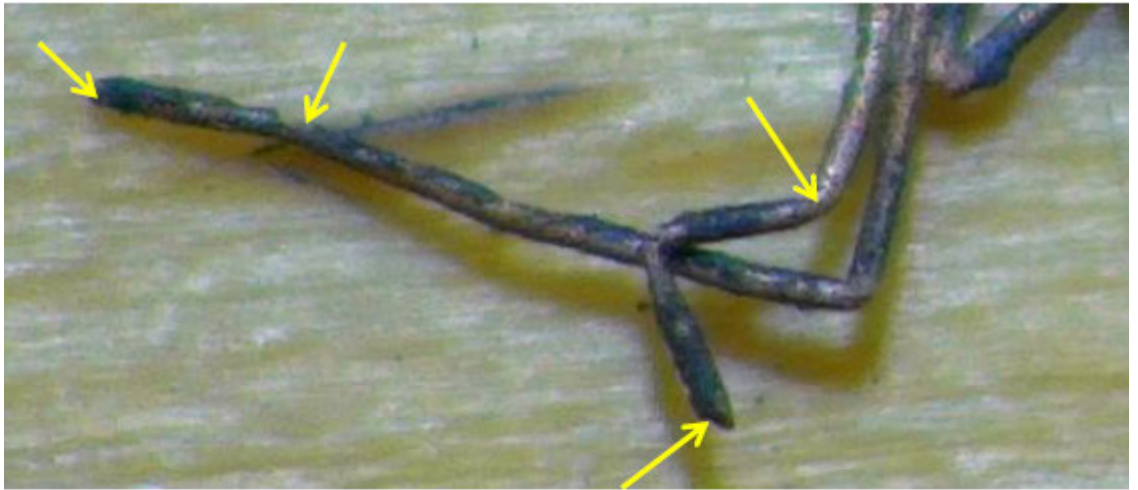
Den elektriske kondensator er delt i to og alufolien indvendigt er smeltet ned til en mindre plamage (oval).

På en intern ledning i kummefryseren ses der, tæt ved hvor den er tilsluttet til kompressorens motorbeskytter (Knixon (pil)), som det eneste sted på ledninger i kummefryseren flere kordeller, der er gået fra hinanden. Undersøgelse af ender på kordeller herfra viser indikationer på at være smeltet over, hvilket jeg tolker til at være et resultat af elektrisk kortslutning.

Oval markerer løse kordeller tæt ved motorbeskytteren.

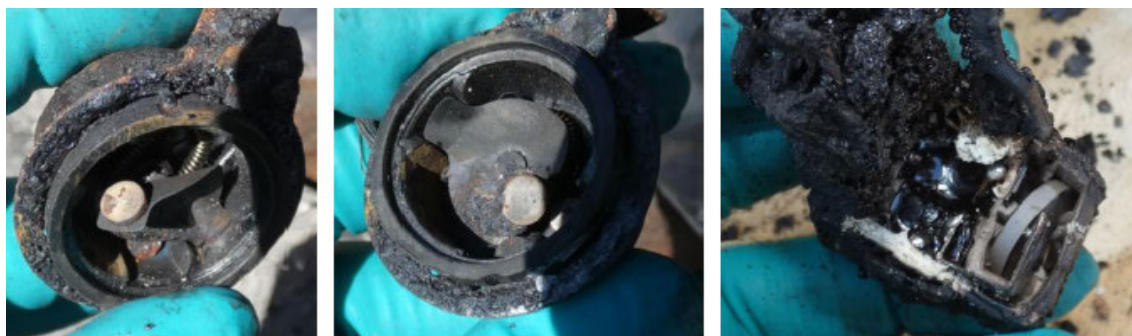
Og fotos herunder viser et udpluk af de enkelte kordeller. Pile markerer stedet, hvor der ses smelteskader i kordeller.

Kapslingen på kondensatoren er indvendigt og udvendigt forkullet og kondensatoren har tydeligvis delt kapslingen i to dele, hvilket kan henføres til et indefra kommende overtryk.

Motorbeskytteren og PTC startanordningen er relative intakte indvendigt og har ikke været årsagen til branden.

Øvrige elektriske dele, herunder faste elektriske installationer, varmtvandsbeholder, armaturer, gasfyr og køleskab, er generelt for beskadiget til at kunne undersøges.

6 Hjemtagne effekter

6.1 Effekternes art

I forbindelse med undersøgelsen er en ledning fra fryserens kompressorrum hjemtaget for undersøgelse under mikroskop og fotos ses på side 19.

Ledning er efterfølgende placeret på sin plads i kummefryseren på brandstedet for evt. senere at sikre kummefryseren samlet med alle dele herfra.

7 Sammenfatning

7.1 Arnested, brandspredning og brandårsag

Ud fra tolkning af brandskaderne, sammenholdt med det oplyste, så er branden opstået i værkstedet i området ved kummefryseren.

Følgende spor underbygger, at branden er opstået i kummefryserens kompressorrum:

- Betjeningspanelet er kraftigst brandskadet på den side, der vender ind mod kompressorrummet.
- Kompressorrummet er sodet på hele den lodrette flade omkring betjeningspanelet, hvorimod der stadig er lidt lak udvendigt nedenfor betjeningspanelet.
- På en intern ledning tæt ved kompressorens motorbeskytter ses der det, der tolkes til et resultat fra elektrisk kortslutning.
- Den elektriske kondensator er revnet, hvilket tyder på et indefra kommende overtryk opstået før branden og folierullen er nedsmeltet.
- Udvendig lak under plastgitter og plastgitteret er bortbrændt.
- Vægbeklædningen bag kummefryseren er bortbrændt i modsætning til vægbeklædningen bag våbenskabet, der er intakt.

Ud fra ovenstående findes det sandsynligt, at branden er et resultat af varmeudvikling med brand til følge i den elektriske kondensator i kummefryserens kompressorrum.

Den elektriske kondensator er monteret tæt ved plastgitter på siden af kompressorum som vil kunne antændes og efterfølgende få antændt spånpladebeklædning i værkstedet og resultere i brandspredning til carport og villa.
...”

Der er udarbejdet syn- og skøn i sagen af skønsmændene J
og K Af skønserklæringen af 17. september 2021 fremgår følgende:

” ...

10. Spørgsmål fra rekvirenten

Spørgsmål fra rekvirenten skal anføres fortløbende og være nummeret (1, 2, 3 osv.). Skønsmandens svar skal anføres under hvert enkelt spørgsmål.

Spørgsmål 1:

Skønsmanden bedes efter en gennemgang af sagens bilag, undersøgelse af resterne af den afbrændte kummefryser samt indhentning af evt. yderligere relevante oplysninger, angive det efter skønsmandens opfattelse meste sandsynlige arnested for den i sagen omhandlede brandskade.

Svar på spørgsmål 1:

Efter gennemgang af sagens bilag samt undersøgelse af resterne af den brændte kummefryseres dele, vurderer jeg at det mest sandsynlige arnested for den i sagen omhandlede brandskade er kummefryseren. Jeg kommer senere i erklæringen mere specifikt ind på hvor i kummefryseren.

Spørgsmål 2:

Skønsmanden bedes endvidere redegøre for, hvorledes branden efter skønsmandens opfattelse har spredt sig fra arnestedet.

Svar på spørgsmål 2:

Branden har spredt sig fra arnestedet ved, at den spirende brand (initialbranden) har opnået tilstrækkelig energi til at kunne antænde brændbart materiale som var tæt på arnestedet. Der er en mulighed for, at initialbranden er blevet forstærket ved antændelse af den gas der er brugt som kølemiddel i fryseren.

Kummefryseren var placeret i udhuset som efter det oplyste (bilag 23) var isoleret med 150 mm isolering. Kummefryser var placeret op mod en væg i udhuset. Udhusets vægge var indvendigt beklædt med spånplader på gips, det vil sige en brændbar træbaseret indvendig

beklædning. Orienteringen af kompressoren (nederst på siden af kummefryser) samt ventilationsåbningen på fryserens bagside for neden, har medført, at der har været et "hjørne" bag fryseren med stillestående luft, hvor varme er genereret fra initialbranden. Initialbranden kan tidligt i forløbet, eventuelt være forstærket af letantændeligt materiale lige omkring arnestedet, eksempelvis følgende:

- Gas brugt som kølemiddel
- Støv
- Savsmuld
- papir, klude m.v.

På et tidspunkt i brandforløbet er energiniveauet blevet så stort, at en antændelse af bygningsmaterialer har været mulig, og en egentlig bygningsbrand en realitet, i første omgang i udhus. Der ses også de kraftigste brandskader bag kummefryserens vægge, når brandbilledet i bilag 7, side 10 (udhuset) betragtes. Denne brand har fået så stort et energiniveau, at der via konvektion og varmestråling (og røgspredning i øvrigt) er sket brandspredning til hovedhuset, i et vist omfang.

Det er mit bud på hvordan branden har spredt sig fra arnestedet, men svaret er behæftet med usikkerhed idet også andre muligheder findes.

Spørgsmål 3:

Skønsmanden bedes oplyse den efter skønsmandens opfattelse mest sandsynlige årsag til branden.
Skønsmanden bedes begrunde sit svar

Svar på spørgsmål 3:

Den mest sandsynlige årsag til branden er efter min vurdering relateret til kummefryseren. Enten som følge af en overophedning i en komponent, evt. pga. kortslutning, og deraf energiudladning og som konsekvens deraf opvarmning og antændelse. Senere i erklæringen redegøres for forskellige mulige scenarier for brandens opståen og dermed en uddybning af brandårsagen.

Spørgsmål 4:

Skønsmanden bedes oplyse, om der efter skønsmandens opfattelse er andre sandsynlige årsager end den ved besvarelsen af spørgsmål 3 angivne årsag til brandskaden.

Skønsmanden bedes begrunde sit svar.

Svar på spørgsmål 4:

Der kan efter min opfattelse være andre sandsynlige årsager end den ved besvarelsen af spørgsmål 3 angivne årsag til brandskaden. Disse årsager er relateret til andet end netop kummefryseren, herunder fejl i den faste elinstallation, men også en sandsynlighed for at der ved et uheld er placeret materiale som afspærrede for ventilation (og dermed køling) af kummefryserens komponenter.

Det er nævnt i DBI's rapport, at faste elektriske installationer, varmtvandsbeholder, armaturer, gasfyr og køleskab, var for beskadede til at kunne undersøges. Derfor er disse ting ikke blevet undersøgt, og der er en sandsynlighed for, at årsagen til branden er i en af disse. Omvendt taler noget imod dette, idet der er fundet tegn på brandens start i kummefryseren, navnlig i en elektrisk kondensator, hvor indkapslingen tilsyneladende er brudt som følge af et indvendigt varmegenereret overtryk.

...

Spørgsmål 6:

Skønsmanden bedes oplyse, om det af manualen, der er fremlagt i sagen som bilag D fremgår, at kummefryseren kan bryde i brand eller i øvrigt volde skade, såfremt advarslerne og anvisningerne på side 2 ikke overholdes, eller såfremt ventilationskravene på side 2 ikke overholdes.

Svar på spørgsmål 6:

Besvarelsen baseres på den danske oversættelse af brugsanvisningen, siderne DK1 – DK9 i bilag D.

Det fremgår ikke, at kummefryseren skulle kunne bryde i brand eller forvolde skade på anden vis, hvis den opstilles på en måde, der ikke overholder advarslerne og anvisningerne på side 2. I stedet står, at kummefryseren vil kunne virke dårligere, kompressoren vil skulle arbejde mere, og strømforbruget vil kunne stige betydeligt.

Der er dog i brugsanvisningen en række advarsler eller informationer, der er relateret til brandfare:

- Øverst side DK2, anden spalte står, at kølemidlet kan være meget brændbart, afhængigt af type, og at forkert behandling kan medføre brandfare. Det er uvist om dette gælder for den aktuelle kummefryser, da brugsanvisningen er fælles for flere forskellige modeller, og da disse modeller tilsyneladende ikke alle anvender samme kølemiddel. (Normalt bruges forskellige

ubrandbare freonforbindelser som kølemidler, men disse er af miljøhensyn udfaset mange steder og erstattet med propan (flaskegas). Propan er brandfarligt, men det vil kun udgøre en risiko, hvis man beskadiger kølekredsløbet mekanisk, så der går hul, og kølemidlet slipper ud i det fri.)

- Der står også en advarsel på side DK5 i toppen af anden spalte, om at brugeren ikke må anvende hårtørrere og andre elektriske apparater til at rime fryseren af, da det kan smelte platen indvendigt i fryseren, hvorved (brændbart) kølemiddel kan undslippe og blive antændt.
- På side DK6, første spalte cirka midt på siden, står, at kompressoren (motoren) ikke må køre uafbrudt. Der står dog ikke noget om, hvad der sker, hvis den gør det. (Formodentligt ikke andet end at fryseren ikke kan køle ned til den indstillede temperatur.)

Spørgsmål 7:

Skønsmanden bedes oplyse, om det er sædvanligt, at det oplyses i en brugsmanual, såfremt der er fare for, at kummefryseren volder skade, herunder at det kan bryde i brand, hvis manualens anvisninger og advarsler ikke overholdes?

Svar på spørgsmål 7:

Hvis man producerer kummefrysere, så de overholder standarden EN 60335-2-24 fra 2010, har man lov til at formode, at kummefryseren overholder de væsentlige sikkerheds- og sundhedskrav fra lavspændingsdirektivet – dvs. at fryseren er så sikker, at den overholder lovens krav. Det følger af, at denne standard er "harmoniseret" jfr. lavspændingsdirektivets artikel 12.

Ud over en række tekniske krav til kummefrysere, stiller standarden også en række krav til brugsanvisningen og de informationer, der skal præsenteres dér for at produktet kan formodes at overholde loven.

EN 60335-2-24 indeholder kun fire krav, der har relation til brandfare. De står i "clause" 7.12 og lyder:

- "WARNING: Keep ventilation openings, in the appliance enclosure or in the built-in structure, clear of obstruction."

- "WARNING: Do not use mechanical devices or other means to accelerate the defrosting process, other than those recommend by the manufacturer."
- "WARNING: Do not damage the refrigerating circuit."
- "WARNING: Do not use electrical appliances inside the food storage compartments of the appliance unless they are of the type recommended by the manufacturer."

Disse advarsler skal stå i brugermanualen for frysere med brændbare kølemidler.

EN 60335-2-24 skal læses sammen med EN 60335-1. (EN 60335-1 beskriver generelle krav til elektriske husholdningsapparater, mens EN 60335-2-24 beskriver supplerende krav for køle- og fryseapparater.) EN 60335-1 stiller en række yderligere krav til brugsanvisningen, hvoraf det vigtigste i denne forbindelse er kravet i "clause" 7.12.4 om, at brugsanvisningen skal indeholde information om "minimum dimensions of ventilating openings and their correct arrangement". Dette krav gælder for apparater til indbygning.

Der er ikke krav om, at brugsanvisningen indeholder information om, at der er brandfare, hvis disse advarsler ikke overholdes – kun de krav, der er nævnt ovenfor, og som vedrører farer forårsaget af kølemidlets brændbarhed.

...

Spørgsmål 9:

Skønsmanden bedes oplyse, om brugsmmanualen fremlagt som bilag D opfylder CE mærkningskravene til en brugermanual.

I den udstrækning skønsmandens besvarelse er benægtende, bedes det angivet, på hvilke punkter brugsmmanualen ikke opfylder CE-mærkningskravene, herunder hvilken relation det enkelte punkt har til skadens opståen.

Svar på spørgsmål 9:

Brugermanualen fra bilag D opfylder CE-mærkningskravene til manualer jf. EN 60335-1 og EN 60335-2-24 *på nær en manglende advarsel om at ledningen kan komme i klemme under opstilling af apparatet*. Derudover er der en usikkerhed om oplysningen om udskiftning af tilledningen.

Standardernes krav er gennemgået her:

Krav fra EN 60335-11

<p>Clause 7.12 Krav om, at der skal medfølge en vejledning, så apparatet kan bruges sikkert. Krav om beskrivelse af eventuelle forholdsregler, der skal tages under vedligeholdelse.</p>	<p>Opfyldt. Der forefindes en brugsanvisning. Den beskriver forholdsregler, der skal tages under rengøring og afrimning af fryseren. (Side DK5.)</p>
<p>Clause 7.12.1 Krav om beskrivelse af eventuelle forholdsregler, der skal tages under installation af apparatet.</p>	<p>Opfyldt. På side DK2 og 3 er en beskrivelse af, hvordan fryseren tilsluttes strøm, og hvordan den skal tages i brug.</p>
<p>Clause 7.12.4 Krav om information om mål, der skal overholdes, hvis et apparat indbygges.</p>	<p>Irrelevant. Fryseren er ikke beregnet til indbygning.</p>
<p>Clause 7.12.5 Krav om information om udskiftning af tilledning.</p>	<p>Formodentligt irrelevant. Fryseren har formodentligt haft en tilledning samlet af gængse komponenter, der kan udskiftes af brugeren. I så fald er der ikke specielle krav til tekst i brugervejledningen.</p>
<p>Clause 7.13 Krav om, at brugervejledningen er skrevet på nationalsproget i det land, hvor apparatet sælges.</p>	<p>Opfyldt. Brugsanvisningen er skrevet på dansk.</p>
<p>Krav fra EN 60335-2-24</p>	
<p>Clause 7.12 Krav om advarsler på produkter med brændbare kølemidler. (Se svaret på spørgsmål 7 ovenfor.) Krav om information om, at produktet er beregnet til husholdninger og tilsvarende brugsmiljøer. Krav om advarsel mod at få klemt tilledningen, når apparatet sættes på plads.</p>	<p>Ikke opfyldt. Advarslen om brændbare kølemidler findes på side DK2 øverst i anden spalte. Information om egnethed til brug i husholdninger står på siden DK1 under indholdsfortegnelsen. Advarsel mod at få tilledningen i klemme under installation fremgår ikke af brugervejledningen.</p>
<p>Den manglende advarsel mod at få ledningen i klemme vurderes ikke at have særlig stor betydning for brandens opståen. De fleste vil opfatte det som indlysende, at ledningen ikke må komme i klemme på</p>	

en måde, der beskadiger den. Derudover vil det gøre det sværere at skubbe fryseren på plads, hvis tilledningen sidder i klemme, så man vil formodentligt opdage det, mens apparatet sættes på plads. Endelig vil man (afhængigt af tilledningens placering på apparater) ofte være nødt til at holde styr på tilledningen, mens man skubber apparatet på plads, da man ellers ikke kan tilslutte det.

En beskadiget tilledning kan under uheldige omstændigheder forårsage brand. Hvis skaden har gnavet isoleringen delvist i stykker, kan man under uheldige omstændigheder få en lysbue (en "gnist") til at stå mellem fase og nul i tilledningen. Den kan antænde brændbare materialer i nærheden.

Det er dog mere sandsynligt, at en sådan skade enten vil gøre, at fryserens kabinet bliver strømførende, hvilket vil få installationens HPFI-relæ til at koble ud, eller at lysbuen bliver så kraftig, at strømmen springer sikringerne. Derudover vil der være en masse tilfælde, hvor der ikke sker andet, end at isolationen på tilledningen beskadiges, eller tilledningen bliver "klippet over", så fryseren slet ikke fungerer.

11. Spørgsmål fra modpart 1

Spørgsmål fra modpart 1 skal anføres fortløbende og være litereret således: IA, IB, IC osv. Skønsmandens svar skal anføres under hvert enkelt spørgsmål.

SPØRGSMÅL A

Kan skønsmanden med sikkerhed konstatere en oprindelig defekt på fryseren, der var tilstede på omsætningstidspunktet i 2012?

SVAR PÅ SPØRGSMÅL A

Skønsmanden kan ikke med sikkerhed konstatere en oprindelig defekt på fryseren, der var tilstede på omsætningstidspunktet i marts 2012.

Det er også undersøgt, om der har været sager, hvor der er blevet advaret generelt fra myndighederne om farlige fejl på kumrefryseren ved at søge i Europakommissionens Safety Gate database (tidligere kendt som RAPEX-systemet). Her er ikke fundet noget.

SPØRGSMÅL B

Kan en eventuel skade på fryserens kondensator være en følge af branden og ikke en årsag til branden.

SVAR PÅ SPØRGSMÅL B

En eventuel skade på fryserens kondensator *kan* være en følge af branden og ikke en årsag til branden. Men de skader, der er konstateret på kondensatoren, tyder på en opvarmning indvendigt fra, hvorved indkapslingen af kondensatoren er brudt. Jeg kan dog ikke med sikkerhed sige, om det faktisk er sket på denne måde

SPØRGSMÅL C

Kan en kondensator påvirkes, eksempelvis ved tildækning af ventilationsrist i fryser, ved støv eller på anden måde under fejlbetjening, fysisk påvirkning eller tilsvarende? I givet fald bedes skønsmanden oplyse, om sådanne påvirkninger kan tænkes at være årsag til brandens opståen.

SVAR PÅ SPØRGSMÅL C

Nogle af i spørgsmålet nævnte forhold omkring tildækning af ventilationsrist, fejlbetjening, fysisk påvirkning eller tilsvarende kan måske forårsage en brand i en fryser. Ventilationsristen har det formål at bortventilere varme, og når denne tildækkes vil der ske overophedning. Der advares også mod dette i brugermanualen (bilag D). Fejlbetjening i øvrigt kan være andre ting, der forårsager en opvarmning eller fejl på fryserens komponenter. En fysisk påvirkning, måske i form af et slag på en komponent i fryseren, eksempelvis på kondensatoren, kan måske også resultere i en elektrisk kortslutning. Men den sidstnævnte mulighed er ret usandsynlig, idet fryserens komponenter jo er beskyttet og gemt væk bag paneler m.v. Jeg mener ikke at snavs og støv kan forårsage en brand. Men fugt som trænger ind til komponenter (en væltet spand vand eller andet), vil resultere i dårlig forbindelse, evt. kortslutning og varmedannelse.

SPØRGSMÅL D

Kan skønsmanden konstatere, om branden kan skyldes fejl i ledningsnettet, hærværk, påsat brand eller andre mulige årsager på baggrund af det tilbageværende dokumentationsmateriale?

SVAR PÅ SPØRGSMÅL D

Det har ikke været muligt at konstatere, om branden kan skyldes fejl i ledningsnettet, hærværk, påsat brand eller andre mulige årsager på baggrund af det tilbageværende dokumentationsmateriale.

12. Spørgsmål fra modpart 2

Spørgsmål fra modpart 2 skal anføres fortløbende og være litereret således: IIA, IIB, IIC osv. Skønsmandens svar skal anføres under hvert enkelt spørgsmål.

Spørgsmål SS IIA:

Skønsmanden bedes oplyse, om der i sagen foreligger tilstrækkelige oplysninger og tilgængeligt materiale til at skønsmanden kan udarbejde en entydig besvarelse.

Svar på spørgsmål SS IIA:

For så vidt angår spørgsmål 1 – 4, A – D og SS IIA til SS IIE foreligger der i sagen ikke tilstrækkelige oplysninger og materiale til at udarbejde en entydig besvarelse. Som allerede nævnt i erklæringen, så var det umuligt at tjekke visse andre objekter end fryseren, som var for meget brandskadede til at kunne undersøges.

For så vidt angår spørgsmål 5, foreligger der tilstrækkelige oplysninger til, at der kan laves en entydig besvarelse med det forbehold, at der er nogle unøjagtigheder i varenumre og modelbetegnelser.

For så vidt angår spørgsmål 6 – 9 foreligger der tilstrækkelige oplysninger til, at der kan laves en entydig besvarelse med undtagelse af spørgsmålet om typen af tilledning i spørgsmål 9.

Spørgsmål SS IIB:

Skønsmanden bedes oplyse, om der er usikkerhed forbundet med skønsmandens besvarelse af de stillede spørgsmål og i bekræftende fald oplyse, hvilken usikkerhed der i så fald er tale om.

Svar på spørgsmål SS IIB:

For så vidt angår spørgsmål 1 – 4, A – D og SS IIA til SS IIE er der usikkerhed forbundet med besvarelse af de stillede spørgsmål. Jeg vurderer usikkerheden til at være væsentlig i forhold til entydig at fastlægge en brandårsag.

For så vidt angår spørgsmål 5, betyder unøjagtighederne i varenumre og modelbetegnelse, at der er en vis usikkerhed om, hvorvidt dokumenterne vedrører den samme fryser. Skønsmandens erfaring er dog, at man kan forvente sådanne småforskelle, især når der er tale om et produkt, der har været på markedet i en længere årrække.

For så vidt angår spørgsmål 6 – 9 er usikkerheden, at der er forskellige krav til informationen i brugervejledningen afhængigt af, hvordan tilledningen er konstrueret og tilsluttet i apparatet.

Usikkerheden betyder kun, at der eventuelt burde være givet information i brugervejledningen om, hvordan tilledningen kan (eller ikke kan) skiftes. Dette vil brugeren dog selv konstatere, hvis man forsøger at udskifte tilledningen. Det må formodes, at det kun er folk, der (synes, at de) har en vis tekniske snilde, der vil kaste sig ud i at ud-

skifte en tilledning på et apparat. Derudover er det kun aktuelt, hvis tilledningen er blevet beskadiget.

Spørgsmål SS IIC:

Det fremgår af konklusionen af DBI's rapport, pkt. 5.3, at *"I udhuset ses rester fra installationskabler i væggene. Det har ikke været muligt at lokalisere dele fra den stikkontakt, hvortil kummefryseren har været tilsluttet, hvorfor den ikke kan undersøges."*

Skønsmanden bedes i denne sammenhæng vurdere, hvilken betydning det har for undersøgelsen af brandårsagen, herunder særligt undersøgelsen af øvrige skadesårsager, at det ikke har været muligt at lokalisere dele fra den stikkontakt, hvortil kummefryseren har været tilsluttet. Skønsmanden bedes i denne forbindelse vurdere, om det kan udelukkes, at branden er opstået som følge forhold vedrørende denne stikkontakt.

Svar på SS IIC:

Det i spørgsmålet anførte har betydning for undersøgelsen af brandårsagen, herunder særligt den manglende mulighed for undersøgelse af *øvrige skadesårsager*. Dette er tidligere nævnt i erklæringen, men jeg vil tilføje, at den nævnte stikkontakt hvortil kummefryseren var tilsluttet heller ikke kunne undersøges, og dette således bidrager til usikkerheden omkring endelig fastlæggelse af brandårsag.

Spørgsmål SS IID:

Det fremgår af den fremlagte brugsvejledning til kummefryseren, s. 2, at kummefryseren er beregnet til brug i afstemte rumtemperaturer afhængigt af den aktuelle klimakategori.

Skønsmanden bedes under henvisning til brugsvejledningen undersøge og oplyse den aktuelle klimakategori for den pågældende kummefryser. I forlængelse heraf bedes skønsmanden vurdere, om kummefryserens daværende placering i udhuset, herunder den rumtemperatur, som kummefryseren sædvanligt vurderes at være blevet udsat for, opfylder de egnede rumtemperaturer, som kummefryseren i henhold til dens aktuelle klimakategori er beregnet til.

Svar på SS IID:

Med henvisning til brugsvejledningen kan det oplyses, at den aktuelle klimakategori for den pågældende kummefryser skal fremgå af mærkepladen på fryseren. Denne kunne imidlertid ikke findes.

Kummefryserens daværende placering i udhuset, herunder den rumtemperatur, som kummefryseren sædvanligt vurderes at være blevet

udsat for, opfylder eventuelt ikke de egnede rumtemperaturer, som kummefryseren i henhold til dens aktuelle klimakategori er beregnet til. I brugsvejledningen (bilag D), side 2 står der følgende omkring klimakategorier, citat:

Fryseren er beregnet til brug i bestemte rumtemperaturer, afhængigt af den aktuelle klimakategori. Disse temperaturer må ikke overskrides! Klimakategorien for den aktuelle fryser er angivet på mærkepladen. Kategorierne er følgende:

Klimakategoriens navn	Egnede rumtemperaturer
SN	+10°C til +32°C
N	+16°C til +32°C
ST	+18°C til +38°C
T	+18°C til +43°C

citat slut.

Fryseren må således ikke placeres i et lokale som kan komme under +10°C uanset hvilken klimakategori fryseren kan henføres til. I udhuset hvor fryseren stod, var der isoleret med 150 mm isolering (jf. bilag 23). Der var i samme udhus placeret ejendommens gasfyr og en varmtvandsbeholder (foruden også et våbenskab, værkstedbord m.v.). Det interessante er om temperaturen har været under 10°C i visse perioder af året. Med den oplyste isolering og tilstedeværelse af de varmeafgivende installationer (gasfyr samt i lille omfang VVB) vil jeg dog vurdere, at temperaturen godt kan komme under 10°C i kolde perioder. Men forventelig kun kortvarigt.

Spørgsmål SS IIE:

Det fremgår endvidere af den fremlagte brugsvejledning, s. 2, at større kummefrysere er udstyret med et ventilationsgitter nederst på den ene side. Disse frysere kan placeres direkte op ad en væg eller et møbel, men ikke med den side, hvor ventilationsgitteret er placeret.

Skønsmanden bedes i denne forbindelse oplyse, om den pågældende fryser har været udstyret med et ventilationsgitter. I bekræftende fald bedes skønsmanden vurdere, om tildækning eller tilsvarende af ventilationsgitteret kan have været årsag til branden.

Såfremt fryseren ikke har været udstyret med et ventilationsgitter, bedes skønsmanden vurdere, om manglende plads mellem bagsiden og/eller siderne af fryseren og væggen, således at strømmen af luft

ifølge brugsvejledningens s. 2 ikke kan slippe væk, kan være en brandårsag.

Svar på SS IIE:

Det er oplyst i brugermanualen at større fryserer er udstyret med et ventilationsgitter nederst på siden af fryseren

Skønsmændene kan oplyse, at den pågældende fryser har været udstyret med et ventilationsgitter.

Det er tvivlsomt om tildækning eller tilsvarende af ventilationsgitteret kan have været årsag til branden. Elektriske apparater som fryserer testes i det man kalder unormal drift. Her blokerer man forskellige komponenter – blandt andet termostaten – så fryseren kommer til at køre kontinuerligt. Man lader så fryseren køre, til det når "steady state". Her er der krav om maksimalt tilladelige temperaturer i fryseren (normalt i størrelsesordenen 150 – 200 grader C på vindinger i motorer og den slags), og så er det et krav, at apparatet ikke må udsende gasser, røg eller flammer under testen. Så fryseren skal kunne tåle en del, og man tester noget, der minder om kørsel med tildækkede ventilationsribber.

13. Spørgsmål fra andre modparter

...".

Forklaringer

Vidnet **L** har forklaret at han arbejder som byggeleder på byggerier i **By 2** og blandt andet beskæftiger sig med renoveringer af gamle ejendomme. Den opstod der brand i hans hus beliggende . Huset blev opført i 2010 og da branden skete, boede han der sammen med sin hustru, **M**

Han købte en kummefryser 7. juni 2012 og han stod selv for transport og installation. Fryseren var nem at sætte til, da det blot var at sætte stikket i kontakten. Stikket sad på højre side af fryseren, mellem gavlen på udhuset og kummefryseren. Foreholdt ekstraktens s. 130 oplyste vidnet, at det var til højre på billedet. Han kan bekræfte, at ledningen til fryseren ikke var i klemme.

Han opdagede branden ved, da han vågde om morgenen, så har de nogle stikkontakter med konstant rødt lys, men de var slukkede. Det sker ca. en gang om året og det plejer at være på grund af lyn eller lignende og hvor relæet slår fra. El-gruppe-tavlen sidder i udhuset. Han ville slå det til igen, og da han gik

ud gennem hoveddøren og ud til carporten, da så han hvid røg oppe under udhænget. Da han åbnede døren ind til udhuset, eksploderede det og der var ild over alt. Han lagde ikke mærke til, hvor ilden kom fra, det var som et stort flammehav.

Han kan bekræfte, at der var to døre ind til udhuset. Den dør som han åbnede, var låst med en kode, som han trykkede ind. Der var ikke tegn på indbrud, hærværk eller ildspåsættelse. Den anden dør, ved gavlen, er aldrig blevet brugt og den var konstant låst. Det var en glasdør.

Foreholdt skitsen over udhuset og de ting som der var i rummet, så oplyser vidnet, at der mangler en radiator ved siden af gasfyret, denne varmede selve rummet op og var tilsluttet centralvarme og således vandbaseret. Den var 40 x 50 cm., og sad på gavlen.

Kummefryseren er placeret korrekt på tegningen, den kan have været lidt tættere på gavlen, men der var afstand til gavlen. Han er bekendt med, at fryseren er udstyret med et ventilationsgitter. Årsagen til, at fryseren ikke stod helt op ad væggen var, at der bagved var installeret et stik til fryseren med 380 volt og jordforbindelse, hvilket fyldte rimeligt meget. Afstanden fra fryserens ventilationsgitter til gavlen af udhuset var nok ca. 200 mm og afstanden til våbenskabet var 50 – 60 mm. Ovenover fryseren havde de en hylde med konserves og det gjorde, at fryseren måtte stå 10 – 15 cm ud fra væggen, fordi ellers kunne de ikke åbne låget til fryseren.

Kummefryseren har fungeret hele tiden og der har ikke været problemer med den. Den har ikke fået service eller reparationer. Fryseren har siden købet ikke været udsat for slag eller lignende fysisk påvirkning. Han har ikke spildt vand på fryseren og den har i øvrigt ikke været udsat for vand. Fryseren har ikke været tildækket med klæder eller andet, der stod ikke skrald, papkasser eller andet i nærheden der kunne have blokeret for ventilationsgitteret. Rummet var ryddeligt og rengjort, uden savsmuld eller lignende og der har ikke været åben ild i lokalet. I forbindelse med branden hørte han ikke nogen eksplosioner. Han har ikke brugt udhuset til andet end dets formål.

I våbenskabet var våben og ammunition i form af haglpatroner. Disse er af en blød type, fordi når man skyder med dem i skoven, så må de ikke sætte sig fast i træerne. Krudtet er lukket ind i selve patronen. Der lå patroner både i og udenfor våbenskabet, dem udenfor var placeret i højskabet. Våbenskabet var ikke tilsluttet el.

Vinreolen var ikke tilsluttet el, men det var køleskabet og gasfyret. Varmtvandsbeholderen var tilsluttet el, fordi der sidder en cirkulationspumpe.

Pumpen var tilsluttet på væggen. Det samme gælder gasfyret, hvor der også er pumpe.

Elmåler-gruppetavlen i udhuset har han ikke oplevet problemer med.

Rumtemperaturen i udhuset var den samme både i kolde og varme perioder, da der var installeret gasfyr og temperaturen var 20 grader eller mere. Radiatoren var tilsluttet hele tiden.

I carporten holdt der to biler og en ATV. Alle tre brændte. De har fået dækning for de to biler, men ikke for ATV-en. Han mener, at den anden bil, en Golf, godt kan have været forsikret andet sted end hos **A**. Den var købt hos folkevogn i **By 1**.

Vidnet I har forklaret, at han arbejder som brandundersøger hos DBI. Han er uddannet elektriker og elinstallatør og har arbejdet med brandundersøgelser i 23 år. Han er uddannet heri via sidemandsoplæring hos DBI og via undervisning på Teknisk Institut. Han har selv været brandundersøger i 22 år og har foretaget 4. – 5.000 undersøgelser.

Han kan vedstå sig sin undersøgelse, der fremgår af ekstraktens s. 132 ff., og han har ingen modifikationer eller ændringer til denne. Undersøgelsen baserer sig på det kvalitetssystem som DBI anvender og på Nordisk brandmanual. De har en akkreditering, der fortæller noget om, at de i forbindelse med deres undersøgelser skal opretholde en standard og ensartethed. Deres kvalitetssystem tilsiger, at de skal følge bestemte retningslinjer for deres håndtering af sager, for niveauet af deres uddannelse m.v.

Et af kriterierne for at opnå akkreditering er, at man er fuldstændigt uvildig i sine undersøgelser og det har ikke gjort nogen forskel i sagen, at **A** står som rekvirent. Fremgangsmåden er den samme, uanset hvem som er rekvirent, politiet eller en anden. De har ingen interesse i at få undersøgelsens resultat til at være et bestemt resultat.

Hans undersøgelse koncentrerer sig om spørgsmålene om, hvor arnestedet til branden har været og hvad årsagen har været til branden. De har ikke andre opdrag, når de udfører en undersøgelse. I denne sag har der været tale om en standardundersøgelse, hvor de dog har været udfordret af, at brandstedet er blevet flyttet til indkørslen. Derfor har han foretaget sin undersøgelse ud fra en tolkning af de spor som er tilbage, og ud fra det, der kan sandsynliggøre arnested og brandspor. Det er sædvanligt for brandvæsenet, at de behandler et brandsted som sket.

Det i rapporten anførte på s. 135 – om at beboeren var til stede ”uden at deltage”, det betyder blot, at personen kan være på ejendommen uden at være med i undersøgelsen. Personen kan således ikke påvirke undersøgelsen. Dem der har kendskab til stedet, herunder beboere, kan være til stede for at forklare omkring indretning m.v., så de har en mulighed for at genskabe et billede af bygning m.v. før branden. A deltog ikke i undersøgelsen.

Ved undersøgelsen fandt han en række spor som peger på at branden er opstået i kummefryseren.

Han har angivet arnestedet som området ved kummefryseren. Det er mere sandsynligt at det er ved kummefryserens kompressorum, at branden er opstået, end noget andet sted ved fryseren.

Der er meget der taler for, at branden er opstået i kompressorummet. Der er de spor der er afsat på betjeningspanelet. Hvis branden var opstået udenfor, så er det atypisk, at skaderne var størst indeni. Det som han kalder en elektrisk aktivitet, er resultatet af en elektrisk skade på en ledning inde i kompressorummet (kaldes kordeller). Selve kondensatoren er brændt på en måde der gør, at han forventer, at den er brændt indeni. En kondensator, der er hel under en brand, vil normalt ikke flække og smelte ned, så det tyder på noget indefra kommende.

Det er ikke usædvanligt at der opstår en brand indvendigt i en kondensator. Det ser de jævnligt i elektriske apparater og forklaringen herpå kan skyldes flere ting. Der kan være overslag i de lag som den består af, der gør, at dens virkemåde ændrer sig. Der opstår kortslutning indeni, der udvikler varme og som kan lave overtryk, med brand indvendigt til følge. De spor som han så på kordellerne, er ikke så markante, men ud fra hans erfaring og tolkning af det han så, så vil han mene, at de er resultatet af en elektrisk kortslutning.

Når en kondensator fejler, så virker apparatet ikke mere, men nogle gange når fejlen at lave flammeudvikling, der antænder kondensatoren selv og branden kan sprede sig i kompressorummet til plast og isolering, og det skum som man isolerer med, det brænder godt. Forbrændingen kan sprede sig til plastik på siden. Kummefryserens kondensator ligner en der er brændt på en sådan måde, at den har haft en defekt.

Udover fabrikationsfejl kan det også skyldes f.eks. fugt som trænger ind, men det er ikke sandsynligt her.

Der kan også have været overspænding i det elektriske net, som trænger ind og ”sårer” kondensatoren. Det kan ske ved lynnedslag. Fejlen behøver ikke at vise sig med det samme, men kan ske efterfølgende.

Hans konklusion på undersøgelsen i sagen er givet konklusionsgraden c, da det er sandsynligt at kondensatoren i kummefryseren er årsagen. Det har været på tale, at konklusionen i rapporten skulle være et B, men skadestedet giver en usikkerhed. Rapporten peger i retning af kummefryseren, der er det mest sandsynlige, men ud fra konklusionsgraden som de anvendte den gang, så var C det korrekte valg. Nu ville det blive "mest sandsynligt" som konklusionsgrad. Brandstedets store ødelæggelse kan give en usikkerhed i forhold til resultatet, men det er hans opfattelse, at sporene taler for konklusionen.

Ved fastlæggelse af arnestedet til at være i området omkring kummefryseren har han lagt vægt på, at branden har udviklet sig kraftigst i det område i udhuset, hvor kummefryseren stod. Der er nogle apparater fra udhuset som han ikke har undersøgt, men der er ikke noget som taler for, at det er nogen af dem. De eneste spor som indikerer at kunne være årsag til branden, har han fundet inde i kummefryseren.

Hvis brandstedet havde været fuldstændigt uberørt, havde undersøgelsen været mere komplet. Han har ikke undersøgt køleskabet. Hvis branden havde været startet der, så havde skaderne i udhuset set anderledes ud. Døren ved siden af kummefryseren er "et svagt punkt" i forbindelse med en brand fordi dørens vindue kan knuses og branden forøges da i området. Dog mener han stadigvæk, at så burde kummefryseren have dækket væggen bagved, som burde være mere intakt og strømmen ville være gået i fryseren.

Hvis branden var startet i el-tavlen, så ville han forvente at væggen bagved kummefryseren ville være mere intakt og da ville der ikke være nogen kortslutning i kompressorrummet i kummefryseren.

Gasfyret kunne være arnestedet ved, at gassen kan strømme ud, men han mener ikke, at det er sandsynligt. Det er ikke deres erfaring, men det kan ikke udelukkes. Den ledning som forsyner gasfyret med elektricitet kan starte en brand, men så kunne man ikke forvente alle de spor som peger mod kummefryseren.

Forespurgt af de sagsøgte advokat, oplyste vidnet, at han foretog undersøgelsen og da var det hele trukket ud i indkørslen, også kummefryseren. Brandstedet var ikke frigivet, så han kontaktede politiet, og fik tilladelse til at undersøge stedet. Politiet har tillid til, at de laver visiteringen korrekt, da de også gør det samme når politiet anvender dem til undersøgelser. Rapporten er ikke tilgået politiet. Det gør de ikke automatisk, det er kun rekvirenten som får den.

Våbenskabet var ikke trukket ud fra udhuset, men han ved ikke, om det var boltet fast. De forsøgte at rykke det. Det var det eneste som var tilbage, sammen med en masse brandrester. De har ikke undersøgt de andre apparater og gen-

stande som havde været i rummet. De lå i bunken af brandrester og det blev besluttet ikke at undersøge dem. De fandt ikke rester af den elektriske gruppe-tavle. Fryseren var til at undersøge fordi den var mindre ødelagt. Den er formentlig noget af det sidste som er hevet ud.

Fryseren sad fast i en stikkontakt som også er væk. Stikkontakten har de anset til at være mindre sandsynlig som brandårsag med baggrund i, at der var elektrisk aktivitet i kummefryseren. En kortslutning kommer alene en gang i en brand. Så slår det fra. Han tolker det fundne til at være resultatet af en kortslutning. Han undersøgte kummefryseren detaljeret. Der var ikke noget smeltet fast på fryseren og han har ikke set en patron siddende smeltet fast. Han undersøgte gulvet for brandbare væsker. Hvis der har ligget løse patroner på gulvet, ville disse ikke starte nogen brand. Det kræver en antændelse. Der skal sparkes til tændhætten eller der skal sættes ild til den.

Vidnet blev gjort bekendt med det i dag oplyste om, at fryseren ikke har stået op af væggen, men var rykket ud 10 – 15 cm. Vidnet oplyste, at det vil kunne give anledning til, at noget kunne ryge ned bagved fryseren, men i øvrigt ikke anden forklaring. Hvis man ser på væggen henne ved værkstedsbordet, der har bordpladen "skygget" for væggen, men den er ikke lige så brændt som væggen bagved kummefryseren. Gulvet ud mod carporten er brændt i småstykker, hvilket tyder på, at døren har stået åben. Døren ved kummefryseren har været lukket fra starten af.

Skønsmanden J har forklaret, at han kan vedstå sig sin erklæring og ikke har nogle modificeringer eller præciseringer hertil. Han er uddannet civil ingeniør og har arbejdet i over 20 år med brandsikkerhed i bygninger, tekniske apparater m.v. Han arbejder som underviser, forsker og konsulent og er studieleder på uddannelsen med master i brandsikring

Forespurgt til sin besvarelse af spørgsmål 1 omkring arnestedet oplyste skønsmanden, at det mest sandsynligt er kummefryseren.

Skønsmanden oplyste, at stedet for undersøgelsen ikke var nogen brandtomt. Udhuset, hvor fryseren havde stået var væk og resterne af fryseren havde flere tidligere kigget på. De fik udleveret en post med småting og inde i fryseren lå der råddent kød. Det var således et dårligt grundlag for undersøgelsen.

Ud fra undersøgelsen af de genstande som lå i posen, som var fra fryseren, da kunne man sige, at her kunne branden godt være startet. Det skal tages i betragtning, at alt andet som var i udhuset ikke er blevet undersøgt, hverken andre komponenter eller faste installationer og derfor bringer det dem i en situation med en større usikkerhed end sædvanligt.

Der er enighed om, at branden er startet i udhuset. Ud fra billederne som han har fået forevist, ses de største brandskader til at have været rundt omkring fryseren. Væggene i udhuset bestod af to lag isolering og statistisk set er branden startet der hvor de største skader er og de øvrige skader er følgeskader. Det er begrundelsen for, at arnestedet med stor sandsynlighed er startet i eller ved kummefryseren. Derved menes i fryseren eller installationen til fryseren.

Der er andre sandsynligheder, som hvis fryseren har været dækket til, hvis der var fejl på ledninger inde i væggen. Han kan ikke med sikkerhed sige, at fejlen var inde i fryseren, men det er sandsynligt, med en grad af sandsynlighed på 45 – 65 %.

Dette svar baserer han på, at han så et spor på kondensatoren, denne er kapslet ind og den var ødelagt, så sandsynligvis er det sket indefra og ikke udefra. Det siger ham, at der har været en overophedning indeni. Der kan have været en fejl eller der er kommet vand til. Det er sandsynligt at hvis skaden er kommet indefra, så skyldes det en svaghed i komponenten eller en anden komponent ved siden af. Hvis dette ikke er årsagen, så er han på mere usikker grund og er på de 45 % for, at kummefryseren er årsagen til branden og det fordi, at der stadigvæk er sandsynlighed for at kummefryseren som arnestedet.

Det taler dog imod dette, at fryseren har stået der siden 2012 og frem til brandtidspunktet. Det er lang tid og svage komponenter kommer ofte frem tidligere. Levetiden for en kummefryser er 10 – 12 år.

Branden har spredt sig på arnestedet, på den måde, at den er startet som en mindre brand, der vokser sig stor. Der kan f.eks. have været støv, nullermænd, en tabt klud m.v., hvor en mindre gnist kan have startet branden. Denne kan så have antændt f.eks. køle middel og har så spredt sig til spånpladerne på væggen i udhuset og der kommer der meget energi i branden.

Den mest sandsynlige årsag til branden relaterer sig til kummefryseren, det kan være i fryseren, brugerens adfærd i forhold til fryseren eller installationen til kummefryseren (netledningen).

De påviste spor indikerer, at den mest sandsynlige årsag til branden er de komponenter som de har fundet.

Det blev afklaret, at ventilationsgitteret til fryseren sad på siden, vendt ud mod gavlen. Gjort bekendt med sammenfatningen i med DBIs rapport oplyste skønsmanden, at han ikke vil konkludere så meget ud fra at betjeningspanelet var kraftigst brandskadet på den side, der vender ind mod kompressorrummet, det har han ikke hæftet sig ved.

Hvis man lægger til grund, at der er sket kortslutningsskade inde i fryseren og med de øvrige spor og varmepåvirkninger som ses indeni, så er det meget sandsynligt at det er sket i en ledning til kondensatoren eller inde i selve kondensatoren. Det er i så fald meget sandsynligt, at det er brandårsagen, mellem 65 % og op til 85 %.

I hans besvarelse af spørgsmål 4 nævner han andre sandsynlige årsager, men der var ikke klare spor herfor, så det er hypotetiske andre årsager. Det er dog ikke utænkeligt, at de kunne have fundet en anden årsag. Der var ikke andre spor på branden fordi det ikke havde andre ting at kigge på.

Gjort bekendt med ejerens oplysninger om, at der var 200 mm ml fryser og gavlen og at den ikke var dækket til, så er denne mulige brandårsag ude.

Hvis branden var startet i en af de faste elektriske installationer eller i gruppetavlen som sad ved indgangsdøren, så ville relæet slå fra og så ville der ikke kunne konstateres en kortslutning inde i kompressorummet.

DBI vil sædvanligvis gerne undersøge gruppetavlen for at se hvilke sikringer der er udkoblet, men han havde ikke specifikt gruppetavlen i tankerne til yderligere undersøgelse, nok mere ledningerne inde i væggen. En kortslutning kan foregå over lang tid, f.eks. hvis der trænger fugt ind i det elektriske system og typisk opslår problemet i stikdåsen. Det kan være en svag strøm mellem fase og 0, der bliver kraftigere med tiden og til sidst kommer der gnistdannelse der kan antænde materiale. Det er svært at svare på, om der så kunne ske en kortslutning inde i kondensatoren fordi relæet ikke vil slå fra med det samme, så skaden kan godt ske. Fejlen kan godt sætte ild til noget, men det er ikke sandsynligt at det er det som er sket i denne sag. Det er mere sandsynligt at det er på grund af noget i fryseren at branden er opstået.

Skønsmanden bekræfter, at det alene er på grundlag af oplysningerne fra DBI, at man konkluderer, at der var mest brand i den ene gavl, fordi man kan ikke ud af materialet se, hvordan der så ud, der hvor gasfyret var.

Forespurgt til, at der var både et køleskab, et gasfyr, som tilsyneladende var helt brændt, men fryseren var ikke helt brændt, hvordan kan de største skader så ske på fryseren, når det var arnestedet? Skønsmanden svarede, at det kan han ikke udtale sig, fordi han så ikke de andre genstande. Han kan heller ikke være sikker på, at de i posen udleverede genstande, stammede fra fryseren, men han betvivler det ikke.

Han husker ikke at have fået oplyst, at der var opsat en hylde over fryseren. Han nævner selv i sin erklæring, at hvis der er kommet vand til de elektriske

komponenter, så opstår der varme som kan udvikle sig til kortslutning og brand.

Han undersøgte ikke selv kordellerne, det blev udført af DBI. Han fandt ikke nogle klare lysspor.

Ved undersøgelsen af fryseren fandt de et patronhylster som sad i klemme. Det er ikke nævnt i hans rapport. Det var ikke en patron der var gået af, så derfor blev det ikke nævnt. Der lå en hel haglpatron. Hvis der har været flere og hvis der var sket vådeskud, kan det have penetreret en komponent og startet branden. Da patronen ikke var gået af, så lukkede de den der.

Opsummerende anførte skønsmanden, at de mulige årsager til branden er

- selve fryseren, hvor der foreligger fejl på en komponent, hvilket er konstateret via defekt i kondensatoren,
- at der er fejl i installationen til fryseren f.eks. ved fugtophobning i stikkontakten,
- at branden er startet i gasfyret eller en anden installation, hvilke imidlertid ikke er undersøgt eller
- at der er tale om en brugerrelateret årsag, ved at fryseren har stået for tæt på væggen, at denne har fået vand osv.

Den første sandsynlighed får værdien 40 – 45 % og de andre er ligeværdige med 20 % til hver.

Der er en meget lille sandsynlighed for, at branden vil opstå fordi lokalet har været for koldt.

--

Sagsøger har hævet sagen overfor ^{Hvidevarebutik} 1 den 5. oktober 2022.

Det har ikke været muligt at få forkyndt stævningen i en ad citationssag ( ) mellem de sagsøgte og N hvilken skulle have været behandlet sammen med nærværende sag.

--

Parternes synspunkter

A har i sit påstandsdokument anført:

"...

Ansvarlig producent

gældende, at sagsøgte 1 som ejer af elektronikkæden **H** hvorfra **R** købte størstedelen af sine produkter, herunder sine **S** skal anses som producent af kummefryseren, idet enhver mellemhandler af et produkt, herunder sagsøgte 1, anses som dets producent, hvis skadelidte ved et produkt, der er produceret i EU, ikke kan konstatere, hvem der har produceret dette, eller hvis skadelidte ved et produkt, der er produceret uden for EU, ikke kan konstatere, hvem der har indført dette i EU, jf. produktansvarslovens § 4, stk. 4.

Defekt

Derudover gøres det gældende, at kummefryseren var defekt, og at der er årsagsforbindelse mellem defekten og skaderne.

Det gøres gældende, at et produkt er defekt, såfremt det ikke frembyder den sikkerhed, som med rette kan forventes, jf. produktansvarslovens § 5, stk. 1. Det påhviler skadelidte (eller den som indtræder i dennes krav) at føre bevis for, at det pågældende produkt var defekt. I forhold til beviskravet gøres det gældende, at der tilstrækkeligt sandsynliggøres, at produktet er defekt, men at der ikke stilles krav om, at der føres et egentligt teknisk bevis for, hvorfor produktet var defekt. Særligt i brandsager, hvor det pågældende produkt typisk vil være voldsomt brandskadet, sker der ofte en lempelse af beviskravet for en defekt, således at det er tilstrækkeligt for at løfte bevisbyrden for, at det pågældende produkt var defekt, at det kan sandsynliggøres, at branden startede i produktet.

Det gøres gældende, at sagsøger har løftet bevisbyrden for, at den omhandlede kummefryser var defekt, idet skønsmanden har vurderet, at branden mest sandsynligt opstod i kummefryseren, da der var tegn på brandens start i kummefryseren, hovedsageligt i en elektrisk kondensator, hvor indkapslingen var brudt som følge af et indvendigt varmegegenereret overtryk, jf. skønsmandens besvarelse af spørgsmål 1 og 4.

Dansk Brand- og sikringsteknisk Institut (herefter "DBI") og ingeniør **O** kom frem til samme konklusioner i deres rapporter. Det fremgår således af DBI's rapport, jf. bilag 7, pkt. 7.1., at flere klare karakteristiske brandspor underbyggede, at branden var opstået i kummefryserens kompressorrum, og **O** vurderede ligeledes, at arnestedet var ved kummefryserens placering, jf. bilag 8, svar 1.

For så vidt angår årsagen til brandens opståen, har skønsmanden ved besvarelse af spørgsmål 3 vurderet, at den mest sandsynlige årsag til branden kan henføres til kummefryseren, hvor der kan være tale om en overophedning i en komponent internt i kummefryseren som følge af en kortslutning.

Ifølge DBI var der sandsynlighedsovervægt for, at årsagen til branden skyldtes den elektriske kondensator i kummefryserens kompressorrum, jf. DBI's rapport bilag 7, pkt. 1.3 og 7.1.

Ingeniør ○ har ligeledes vurderet, at brandårsagen med overvejende sandsynlighed (80 %) skyldtes en elektrisk fejl i fryseren, idet kondensatoren var flækket, hvilket sandsynligvis var sket ved en kortslutning i kondensatoren, der havde antændt kondensatoren, jf. bilag 8, svar 2.

Skønsmanden, DBI og ○ har således alle vurderet, at det mest sandsynlige arnested for brandens start i udhuset kan henføres til kummerfryseren, og at den mest sandsynlige årsag til branden kan henføres til kummefryserens interne komponenter, herunder dennes elektriske kondensator.

På baggrund af ovenstående gøres det således gældende, at kummefryseren var defekt, jf. produkt-ansvarslovens § 5, stk. 1, da det er overvejende sandsynligt, at branden startede i kummefryseren med omfattende skader til følge, hvormed fryseren ikke kan anses for at have frembrudt den sikkerhed, som med rette kan forventes af den pågældende produkttype.

Årsagssammenhæng

Skønsmanden har i sit svar på spørgsmål 4 vurderet, at der "kan" være andre sandsynlige årsager til brandens opståen end en overophedning af interne elektronikdele i fryseren, som han dog i spørgsmål 3 vurderer at være den mest sandsynlige årsag til branden. Disse andre årsager relaterer sig ifølge skønsmanden til andet end kummefryseren, som skønsmanden i spørgsmål 1 dog har vurderet til at være det mest sandsynlige arnested.

At skønsmanden ved sin besvarelse af skønstemaet har holdt en dør åben for, at der kan være andre sandsynlige årsager til branden, skyldes alene det forhold, at det som en naturlig følge af branden – og det efterfølgende nødvendige slukningsarbejde – ikke har været muligt at undersøge de brand-beskadigede genstande, der befandt sig i det udbrændte udhus, herunder f.eks. de faste elektriske installationer.

Det har med andre ord ikke været muligt for skønsmanden at udelukke, at "*branden kan skyldes fejl i ledningsnettet, hærværk, påsat brand eller andre mulige årsager på baggrund af det tilbageværende dokumentationsmateriale*" (min understregning), jf. spørgsmål D. Dertil kommer, at skønsmanden ikke kan foranstalte bevisførelse, herunder foretage vidneafhøringer, hvorfor det ikke har været muligt for skønsmanden at udelukke flere af disse hypotetiske skadesårsager.

Der er således alene tale om, at der teoretisk kan være en sandsynlighed for, at årsagen til branden kan henføres til andet end kummefryseren. Endvidere fremgår det af skønsmandens svar på spørgsmål 4, at "omvendt taler noget imod", at årsagen til branden kan henføres til andet end kummefryseren, idet der var fundet tegn på brandens start i kummefryseren, navnlig i fryserens kondensator.

Skønsmanden har således ikke påvist andre "egentlige" sandsynlige årsager til brandens opståen end forhold, der kan henføres til kummefry-

seren, der således må anses for den mest sandsynlige årsag til branden med omfattende brandskader til følge.

Det er sædvanligt, at der ved en brandundersøgelse ikke kan gives en entydig besvarelse om brand-årsagen, da det må anses for uundgåeligt, at visse brandbare genstande vil gå tabt ved en brand.

På baggrund af ovenstående gøres det gældende, at producenten af kummefryseren er objektiv ansvarlig for brandskaderne efter produktansvarslovens § 6, idet sagsøger har løftet bevisbyrden for, at kummefryseren var defekt, og at der årsagsforbindelse mellem defekten og skaderne.

Tab

A har som forsikringsselskab for L haft samlede skadesudgifter for kr. 6.438.637,15 i forbindelse med udbedring af brandskaderne. Sagsøgers tab som følge af branden modsvarer påstandsbeløbet, og det gøres gældende, at kravet er dokumenteret på baggrund af sagsøgers erstatningsopgørelse fremlagt som bilag 21. Sagsøger er som forsikringsselskab indtrådt i forsikringstagernes krav mod sagsøgte 1-4, jf. erstatningsansvarslovens § 22, stk. 1.

Sagsøgte 2-4 har ikke gjort indsigelser mod sagsøgers opgørelse af kravet. Sagsøgte 1 har alene konkret gjort gældende, at der skal fradrages en selvrisiko efter produktansvarsloven. Dette bestrides, idet det gøres gældende, at producenten af kummefryseren ligeledes er erstatningsansvarlig efter dansk rets almindelige regler om produktansvar, hvorved producenten kan gøres ansvarlig for de samlede skadesudgifter uden fradrag af kr. 4.000.

Egen skyld

Det er producenten som har bevisbyrden for, at sagsøgers forsikringstager har udvist egen skyld og medvirket skaden.

Der er i sagen ingen holdepunkter for, at fryseren er blevet installeret, placeret eller anvendt forkert, idet det gøres gældende, at overophedningen af kummefryserens interne komponenter ikke kan henføres til andet end produktet selv, og at denne defekt på ingen måde kan bebrejdes sagsøgers forsikringstager, der hverken har tilsidesat de i brugsanvisningens anførte krav til placering eller til ventilation.

Fryseren var ikke placeret tæt op ad udhusets bag- og/eller endevæg, jf. også sagsøgers forsikringstagers angivelse af fryserens placering i udhuset (bilag 23). På udhusets bagvæg var der monteret hylder over kummefryseren, og fryserens låg kunne således ikke åbnes, hvis fryseren havde stået "klistret" op ad udhusets bagvæg. Det var endvidere muligt for en person at stå placeret mellem kummefryseren og endevæggen. Der var således den nødvendige luft omkring kummefryseren, og udhusets vægge blokerede ikke for ventilationsgitteret, ligesom kummefryserens ventilation efter det oplyste hverken var tildækket af støv, snavs eller andet materiale.

Skønsmanden har da også som svar på spørgsmål SS IIE vurderet, at det er "tvivlsomt", at tildækning eller tilsvarende af ventilationsgitteret kan have været årsag til branden, idet fryseren testet i unormal drift og skal kunne tåle at være i drift, selvom ventilationen er tildækket. Endvidere har skønsmanden i spørgsmål C vurderet, at snavs og støv ikke kan have forårsaget branden

For så vidt angår kummefryserens placering i udhuset, har skønsmanden i spørgsmål SS IID vurderet, at rumtemperaturen i udhuset kortvarigt kan have været under de krævede 10 grader celsius. Skønsmanden har i sin vurdering lagt til grund, at der i udhuset alene blev afgivet varme fra et gasfyr og en varmtvandsbeholder. Imidlertid var der i udhuset placeret en virksom radiator, der var tilsluttet året rundt og tilførte yderligere varme til det i forvejen velisolerede udhus for netop at opretholde den fornødne rumtemperatur. Dertil kommer, at skønsmanden i sin vurdering ikke har taget højde for, at kummefryseren og køleskabet, jf. DBI's rapport (bilag 7, pkt. 2.1), også må have afgivet varme i et vist omfang. Endvidere bemærkes det, at branden opstod

Der er således ingen holdepunkter for, at overophedningen af kummefryserens komponenter skyldtes, at fryserens ventilation var tildækket eller andre forhold, der kan sidestilles med, at sagsøgers forsikringstager skulle have medvirket til skaden eller på anden måde uvist egen skyld. ..."

C D og E har i sit påstandsdokument anført:

" ...

4.1 Ad producent af kummefryseren

Til støtte for den nedlagte påstand gøres det indledningsvist gældende, at Sagsøgte ikke har pådraget sig erstatningsansvar for de skader, som Sagsøger kræver erstatning for, ganske enkelt fordi Sagsøgte 2 ikke er producent af den kummefryser, som angiveligt skulle være årsagen til branden.

Såfremt retten skulle komme frem til at Sagsøgte er producent i produktansvarslovens forstand gøres det følgende gældende.

4.2 Indledende bemærkninger om bevisværdien af brandrapporten og skønserklæringen.

Sagsøgte skal indledningsvis bemærke at DBI's brandrapport er ensidigt indhentet af Sagsøger, herunder også fordi den ikke blev udarbejdet på foranledning af politiet, jf. FED . Rapporten blev udarbejdet på baggrund af en undersøgelse, hvor Sagsøgte ikke deltog. Sagsøgte kunne derfor ikke varetage sine interesser i forbindelse i forbindelse med rapportens udarbejdelse, og rapporten kan derfor ikke tillægges nogen bevismæssig værdi i vurderingen af, om branden skyldes en defekt i kummefryseren.

Der er tale om rapport på baggrund af undersøgelser foretaget
 De effekter, som DBI har undersøgt, er bortskaffet langt før
 Sagsøgte har haft mulighed for at undersøge effekterne og dermed un-
 dersøge årsagen til branden.

Efter brandundersøgelsen fjerner man resterne af kummefryseren og
 placerer det på depot i **By 3** hvor man så et år og en må-
 ned efter afholder skønserklæring. Skønsmanden har baseret skønser-
 klæringen på en besigtigelse af resterne af kummefryseren samt de i sa-
 gen fremlagte bilag, herunder DBI's rapport, der som nævnt ovenfor
 ikke kan tillæg nogen som helst bevismæssig værdi.

Skønsmanden har altså ikke fysisk haft adgang til skadestedet. Han har
 måtte nøjes med at besigtige en særdeles udbrændt kummefryser, som
 havde stået deponeret i mere end et år.

Efter Sagsøgtes opfattelse hersker der betydelige tvivl om det faktiske
 grundlag hvorpå skønserklæringen er afgivet. Efter Sagsøgtes opfat-
 telse kan man på baggrund af sagens faktiske omstændigheder ikke
 med nogen form for sikkerhed sige noget om, hvorvidt kummefryseren
 var defekt, og om defekten eventuelt forårsagede branden.

Efter Sagsøgtes opfattelse må DBI's brandrapport tilsidesættes, hvoref-
 ter man står tilbage med et syn og skøn som alene er baseret på en fuld-
 stændig udbrændt kummefryser, som er fjernet fra skadestedet. Heref-
 ter kan man efter Sagsøgtes opfattelse alene gøre sig gisninger om, hvad
 der reelt har forårsaget branden.

Uanset hvilke antagelser man kan have om årsagen til branden og kum-
 mefryserens rolle heri, bør Sagsøgte under alle omstændigheder frifin-
 des på bevisets stilling.

Hvis man ser bort fra ovenstående bemærkninger omkring omstændig-
 hederne for brandrapporten og skønserklæringens tilblivelse, bør
 Sagsøgte stadig frifindes, idet hverken DBI's brandrapport eller skøn-
 serklæringen af 17. september 2021 dokumenterer, at en eventuel defekt
 ved kummefryseren skulle have forårsaget den skade som Sagsøger
 kræver erstatning for.

4.3 Bemærkninger til el-ingeniør erklæring

I tillæg til DBI's rapport har Sagsøger fremlagt en erklæring af 15. april
 2019 fra rådgivende el-ingeniør som på foran-
 ledning af Sagsøger foretog undersøgelser af kummefryseren i forlæn-
 gelse af DBI's undersøgelser. Erklæringen er indhentet udelukkende på
 foranledning af Sagsøger, ligesom erklæringen baserer sig på en række
 spørgsmål, som Sagsøger ensidigt har formuleret og fremsat.

Erklæringen fra må således betegnes som en
 ensidigt indhentet er-klæring.

Denne type erklæringer behandles i retsplejelovens § 341 a, hvoraf følger, at

”Erklæringer om konkrete forhold af teknisk, økonomisk eller lignende karakter, som en part inden sagsanlægget har indhentet hos sagkyndige, kan fremlægges som bevis, medmindre erklæringens indhold, omstændighederne ved dens tilblivelse eller andre forhold giver grundlag for at fravige udgangspunktet”

Om ensidigt indhentede erklæringer henvises endvidere til

”Den civile retspleje”, 2020, s. 590, hvori det beskrives, at

”Såfremt en part indhenter en erklæring uden at inddrage modparten og eventuelt retten (en såkaldt ensidigt indhentet erklæring), har modparten ikke haft mulighed for at varetage sine interesser, hvilket kan have påvirket erklæringens indhold. (...) Retten kan enten nægte erklæringens fremlæggelse, jf. Rpl § 341, eller den kan tillade fremlæggelse med forbehold for at forholde sig til bevisets vægt i forbindelse med den almindelige bevisvurdering.”

Sagsøgte har hverken haft mulighed for at varetage sine interesser ved indhentelse af rapporten fra DBI eller den ensidigt indhentede erklæring fra

○

Omstændighederne forbundet med indhentelsen af den supplerende erklæring synes dog i særlig grad at bære præg af en ensidig erklæring, dels idet erklæringen ikke er en nøgtern vurdering men en besvarelse af spørgsmål stillet af Sagsøger, dels idet undersøgelsen foranlediges efter DBI allerede har konstateret, at andre mulige skadesårsager ikke kan undersøges på grund af beskadigelserne. Til brug for hans undersøgelse blev da også kun stillet kummefryseren til rådighed, ligesom erklæringens formål hovedsageligt er alene at vurdere kummefryseren som mulig skadesårsag.

På denne baggrund forekommer det nærliggende at lægge til grund, at Sagsøger – i forlængelse af DBI's usikre konklusion med hensyn til skadesårsagen – har efterlyst og foranlediget en supplerende undersøgelse af kummefryseren i håb om at opnå en vurdering, der højere grad end DBI's rapport fastlægger en defekt i kummefryseren som skadesårsagen.

Derfor gøres det gældende, at den ensidigt indhentede rapport fra

○

som følge af omstændighederne ved dens tilvejebringelse, bør afvises som bevisgrundlag efter retsplejelovens § 341.

Såfremt retten tillader fremlæggelse af erklæringen, gøres det under alle omstændigheder gældende, at forholdene forbundet med erklæringens tilvejebringelse bør have betydelig indflydelse på erklæringens bevismæssige vægt.

Angående erklæringen bemærkes i øvrigt, at el-ingeniør O
da heller ikke på nogen måde vurderer en sikker eller over-
vejende sikker skadesårsag, idet han afslutningsvis bemærker, at

"En besigtigelse af brandstedet og fryseren umiddelbart efter branden og inden oprydning vil have givet en mere sikker besvarelse, da vigtige brand-beviser kan være fjernet ved oprydningen."

Udover at erklæringens karakter i sig selv skal have væsentlig indflydelse på erklæringens bevismæssige vægt, gøres det desuden gældende, at erklæringen alt andet lige ikke tilfører nogen yderligere sikkerhed for, at brandens årsag skulle være at finde i en eventuelt defekt ved kummefryseren.

4.4 Sagsøger har ikke påvist en defekt ved produktet

Det gøres gældende, at det påhviler Sagsøger at føre bevis for, at kummefryseren er defekt, og at brand er forårsaget af denne defekt, jf. produktansvarsloven (PAL) § 6, stk. 2. Sagsøger har ikke løftet bevisbyrden i denne sag.

Det gøres overordnet gældende, Sagsøgtes produkt ikke er defekt, og produktet var da heller ikke årsag til den opståede brand. Sagsøgte er derfor ikke ansvarlig for det af Sagsøger fremsatte erstatningskrav.

Sagsøger henviser til den af DBI udarbejdede rapport som støtte for, at den omhandlede kummefryser skulle være defekt.

Ved gennemgang af rapporten kan det lægges til grund, at konklusionen på brandårsagen er langt fra sikker. DBI fastlægger årsagen til branden med udgangspunkt i en sandsynlighedsskala der rækker fra graderne A-E. Graden "A" er udtryk for en sikker vurdering af brandårsagen, og graden "B" er udtryk for en påvist sammenhæng mellem skade og årsag og derfor en overvejende sandsynlighed for den givne årsag.

DBI vurderer imidlertid, at den omhandlede kummefryser hverken med "sikkerhed" eller "overvejende sandsynlighed" kan vurderes at være årsagen til branden, idet de samlede undersøgelser alene giver anledning til at konkludere en sandsynlighedsgrad "C", som alene udtrykker, at der er "sandsynligt", at fryseren er årsag til branden.

Som bekendt er udtrykket »sandsynligt« en ganske svag betegnelse for en mulig årsag. DBI har undladt at anvende betegnelsen »overvejende sandsynligt«, hvilket formentlig skyldes konkurrerende skadesårsager og/eller alt andet lige en særlig grad af usikkerhed i forhold til den egentlig skadesårsag.

Betegnelsen »sandsynligt« synes dog alligevel at være højt sat i betragtning af de uklarheder og manglende undersøgelser (som følge af beska- digelser), der præger rapportens omfang.

I rapporten retter DBI tydeligvis alene fokus mod kummefryseren, idet det særligt undersøges, om årsagen til branden kan skyldes en indvendig defekt i kummefryserens kompressionsrum. I denne forbindelse bliver det på rapportens side 22 anført, at »Motorbeskytteren og PTC startanordningen er relativt intakte indvendigt og har ikke været årsagen til branden«. Dette tyder således på, at årsagen til branden må findes ved en anden skadesårsag, hvorfor det virker uklart, at kummefryseren alligevel vurderes som en »sandsynlig« årsag til branden.

Dette skyldes formentlig, at DBI tilsyneladende ikke haft mulighed for at rette sin opmærksomhed på andre mulige skadesårsager, eftersom det af rapportens side 22 anføres, at

”Øvrige elektriske dele, herunder faste elektriske installationer, varmtvandsbeholder, armaturer, gasfyr og køleskab, er generelt for beskædiget til at kunne undersøges”

Det har således ikke været muligt for DBI at undersøge en lang række andre effekter som mulige skadesårsager, hvilket spiller en væsentlig rolle i forhold til vurderingen af rette skadesårsag, idet kummefryseren ganske enkelt synes at være blevet vurderet som en ”sandsynlig” årsag til branden i mangel på andre skadesårsager. Denne mangel på andre skadesårsager skyldes alene det forhold, at det ikke har været muligt at undersøge øvrige skadesårsager.

Dette skal naturligvis ikke komme Sagsøgte til ulempe, hvorfor DBI’s manglende mulighed for at undersøge faste elektriske installationer, varmtvandsbeholder, armatur, gasfyr eller køleskab som andre mulige skadesårsager bør indgå i rettens vurdering.

Desuden bør det indgå i rettens vurdering, at Sagsøgte har været afskåret fra at deltage i brandundersøgelsen og i at foretage yderligere undersøgelser til afklaring af, hvorvidt der forelå en defekt. Disse forhold indgik i rettens vurdering i blandt andet FED 2003.1663 og FED 2004.1249 Ø.

Den til brug for sagen udarbejdede skønserklæring dokumenterer heller ikke i højere grad, at kummefryseren skulle være defekt, jf. det under pkt. 4.5.1 anførte.

Det er Sagsøgtes opfattelse at det ikke er grundlag for at lempe beviskravene for at kummefryseren var defekt, og at Sagsøgte ikke kan nøjes med at sandsynliggøre, at branden opstod i kummefryseren.

I forhold til skønserklæringen skal Sagsøgte foreløbigt henvise til skønsmændens besvare af spørgsmål A, hvoraf fremgår følgende:

”Skønsmændene kan ikke med sikkerhed konstatere en oprindelig defekt på fryseren, der var tilstede på omsætningstidspunktet i marts 2012.

Der er også undersøgt, om der har været andre sager, hvor der er blevet advaret generelt fra myndighederne om farlige fejl på kummefryseren ved

at søge i Eu-ropakommissionens Safety Gate database (tidligere kendt som RAPEX-systemet). Her er ikke fundet noget"

Sagsøgte skal i øvrigt henvide til at der forløber otte år fra at kummefryseren bringes i omsætning og indtil skaden (branden) indtræder, hvilket taler imod at der skulle have været en oprindelig defekt på tidspunktet hvor kummefryseren bringes i omsætning.

Det må henset til det tidsmæssige aspekt i sagen have formodning imod sig, at kummefryseren skulle være defekt på omsætningstidspunktet.

Selv hvis branden skulle være opstået i kummefryseren, kunne branden godt være forårsaget af andre forhold end en defekt i kummefryseren. Sagsøgte vil under pkt. 4.5 om årsagssammenhæng redegøre nærmere for årsagen til branden.

Sagsøgte skal foreløbigt understrege, at det ud fra bevisførelsen ikke engang er sandsynliggjort med tilstrækkelig sikkerhed, at branden opstod i kummefryseren, og derfor kan det heller ikke lægges til grund, at kummefryseren var defekt.

På baggrund af ovenstående gøres det gældende, at der ikke har foreligget en defekt ved den omhandlede kummefryser.

4.5 Der foreligger ikke årsagssammenhæng

Det gøres gældende, at der ikke er påvist en årsagssammenhæng mellem branden og en eventuelt defekt ved kummefryseren.

Det kan som anført ovenfor ikke anses for dokumenteret, at kummefryseren var defekt, og det følger logisk heraf, at Sagsøger heller ikke har dokumenteret årsagssammenhæng.

Sagsøgte skal understrege, at det påhviler Sagsøger at føre bevis for at produktet var defekt, og selv hvis det lægges til grund at det er dokumenteret at kummefryseren var defekt – hvilket bestrides – påhviler det stadigvæk Sagsøger at føre bevis for, at kummefryserens defekt forårsagede branden i Sagsøgtens forsikringstagers carport.

Sagsøger har ikke løftet denne bevisbyrde.

4.5.1 Bemærkninger til skønserklæringen

Det noteres indledningsvist, at skønsmanden ved besvarelse af spørgsmål 3 (skønserklæringen, s. 4) oplyser, at den mest sandsynlige årsag til branden efter hans vurdering er relateret til kummefryseren. Dette vurderes enten at være som følge af en overophedning i en komponent, evt. pga. kortslutning, og deraf energiuudladning og som konsekvens deraf opvarmning og antændelse.

I spørgsmål 4 (skønserklæringen, s. 4) er skønsmanden blevet bedt om at oplyse, hvorvidt der efter hans opfattelse foreligger andre sandsyn-

lige årsager til branden, og i denne sammenhæng oplyser skønsmanden følgende:

“Der kan efter min opfattelse være andre sandsynlige årsager end den ved besvarelsen af spørgsmål 3 angivne årsag til brandskaden. Disse årsager er relateret til andet end netop kummefryseren, herunder fejl i den faste elinstallation, men også en sandsynlighed for at der ved et uheld er placeret materiale som afspærrede for ventilation (og dermed køling) af kummefryserens komponenter.

Det er nævnt i DBI’s rapport, at faste elektriske installationer, varmtvandsbeholder, armaturer, gasfyr og køleskab, var for beskadigede til at kunne undersøges. Derfor er disse ting ikke blevet undersøgt, og der er en sandsynlighed for, at årsagen til branden er i en af disse. Omvendt taler noget imod dette, idet der er fundet tegn på brandens start i kummefryseren, navnlig i en elektrisk kondensator, hvor indkapslingen tilsyneladende er brudt som følge af et indvendigt varme-genereret overtryk.” (mine understregninger)

Skønsmanden fastlægger således, at der foreligger andre sandsynlige årsager til brandens opståen – altså andre sandsynlige årsager, som ikke relaterer sig til kummefryseren, herunder fejl i den faste elinstallation og/eller sandsynligheden for, at det ved et uheld er placeret materiale, som afspærrede for ventilationen og dermed nedkølingen af kummefryserens komponenter.

Skønsmanden lægger særligt vægt på, at en lang række øvrige effekter, herunder faste elektriske installationer, varmtvandsbeholder, armaturer, gasfyr og køleskab har været for beskadigede til at kunne undersøges, og ifølge skønsmanden er der en sandsynlighed for, at årsagen til branden er i en af disse effekter.

I DBI’s rapport er det anført under pkt. 1.3, at det ifølge DBI er sandsynligt, at branden er forårsaget af en kummefrysers elektriske kondensator. DBI kunne dengang konstatere, at kummefryserens kondensator er revnet, hvilket kan tyde på et indefrakommende tryk, men DBI har ikke vurderet, i hvilket omfang man kan forestille sig, at skader på kondensatoren kan være en følge af branden. Dette er skønsmanden blevet bedt om besvare i forbindelse med spørgsmål B (skønserklæringen, s. 8), og skønsmanden oplyser i denne anledning, at

“En eventuel skade på fryserens kondensator kan være en følge af branden og ikke en årsag til branden. Men de skader, der er konstateret på kondensatoren, tyder på en opvarmning indvendigt fra, hvorved indkapslingen er brudt. Jeg kan dog ikke med sikkerhed sige, om det faktisk er sket på denne måde.”

Skønsmanden kan således ikke fastslå, hvorvidt skaderne på kondensatoren vidner om, at branden er opstået i den elektriske kondensator, eller at der er tale om skader som følge af branden i udhuset.

For så vidt angår spørgsmål om de sandsynlige årsager til branden bemærkes endvidere, at skønsmanden ved besvarelse af spørgsmål D (skønserklæringen, s. 9) forklarer, at

”Det har ikke været muligt at konstatere, om branden kan skyldes fejl i ledningsnettet, hærværk, påsat brand eller andre mulige årsager på baggrund af det tilgængelige dokumentationsmateriale.”

Det er således gennemgående i skønserklæringen, at der efter skønsmændenes opfattelse foreligger andre sandsynlige årsager til branden, men at disse sandsynlige årsager samtidig ikke har været mulige at undersøge nærmere i mangel på dokumentationsmateriale og som følge af de beskadigelser, som de øvrige relevante effekter er blevet for. Det er herefter et centralt spørgsmål i sagen, i hvor høj grad denne mangel på muligheder for at undersøge andre sandsynlige årsager har indflydelse på skønsmændenes fastlæggelse af brandårsagen.

Der henvises i denne sammenhæng til besvarelsen af SS IIA og SS IIB (skønserklæringen, s. 9-10, hvor det netop anføres, at

”For så vidt angår spørgsmål 1 – 4, A – D og SS IIA til SS IIE foreligger der i sagen ikke tilstrækkelige oplysninger og materiale til at udarbejde en entydig besvarelse. Som allerede nævnt i erklæringen, så var det umuligt at tjekke visse andre objekter end fryseren, som var for meget brandskadede til at kunne undersøges.

(...)

For så vidt angår spørgsmål 1 – 4, A – D og SS IIA til SS IIE er der usikkerhed forbundet med besvarelse af de stillede spørgsmål. Jeg vurderer usikkerheden til at være væsentlig i forhold til entydig at fastlægge en brandårsag.” (min understregning)

I denne sammenhæng spørges også ind til betydningen af, at det ikke har været muligt at lokalisere og undersøge dele fra den stikkontakt, hvortil kummefryseren har været tilsluttet, herunder særligt betydningen af skønsmændens undersøgelse af sandsynlige og mulige årsager til brandens opståen. Dette besvares i spørgsmål SS IIC (skønserklæringen, s. 10) ved følgende:

”Det i spørgsmålet anførte har betydning for undersøgelsen af brandårsagen, herunder særligt den manglende mulighed for undersøgelse af øvrige skadesårsager. Dette er tidligere nævnt i erklæringen, men jeg vil tilføje, at den nævnte stikkontakt hvortil kummefryseren var tilsluttet heller ikke kunne undersøges, og dette således bidrager til usikkerheden omkring endelig fastlæggelse af brandårsag.” (min understregning)

I skønserklæringen konkluderes det således, at der ikke foreligger tilstrækkelige oplysninger og materiale til at udarbejde en entydig besvarelse af årsagen til branden, ligesom dette medfører usikkerhed i forhold til besvarelsen af de stillede spørgsmål. Det bemærkes særligt, at skønsmændene vurderer denne usikkerhed som værende »væsentlig« i forhold til at fastlægge en entydig brandårsag.

I forlængelse af ovenstående kan det lægges til grund, at det hverken med sikkerhed eller overvejende sandsynlighed kan konkluderes, at

kummefryseren har betydning for den i Sagsøgers carport opståede brand.

Allerede fordi årsagen til branden ikke er klarlagt med sikkerhed, kan sagsøger ikke dokumentere, at der er årsagssammenhæng mellem en eventuel defekt og branden.

Det gøres således gældende, at der ikke foreligger årsagssammenhæng.

4.5.2 Beviskrav til årsagssammenhæng og redegørelse for retspraksis mv.

Det ovenfor anførte om årsagssammenhæng stemmer overens med Vestre Landsrets afgørelse i FED 2010.99 V, hvor det ikke fandtes godtgjort, at en brand var forårsaget af en defekt ved et køleskab. Landsretten stadfæstede byrettens afgørelse, hvoraf følger:

"(...) Der er imidlertid ikke sikre tekniske beviser for, at årsagen til branden er en defekt ved køleskabet. (...) Konklusionen i DBI's rapport er således heller ikke, at branden med sikkerhed er opstået i en komponent i køleskabet, men kun, at den med overvejende sandsynlighed er opstået i området omkring køleskabets kontrolpanel."

Derudover skal Sagsøgte fremhæve, at retten i FED 2010.99 V fandt, at en overvejende sandsynlighed for at branden var opstået i en komponent i køleskabet ikke var tilstrækkeligt til at lægge en eventuel defekt i køleskabet til grund som skadesårsag.

I nærværende sag, kan det, under henvisning til FED 2010.99 V, altså ikke lægges til grund, at sagsøgte har ført tilstrækkeligt bevis for årsagssammenhæng.

Sagsøgte skal også understrege, at der inden for den almindelige erstatningsret foreligger et grundlæggende krav om, at en årsag skal vurderes at være mere end overvejende sandsynligt, før denne årsag kan fastlægges som skadeårsagen. Dette kan udledes af Højesterets afgørelse i U 2002.1496 H.

Bo von Eyben og Helle Isager har i *Lærebog i Erstatningsret (9. udgave)* lavet en glimrende analyse af dommen, som lyder som følger:

"Man kunne da forestille sig, at beviskravet måtte være et krav om overvejende sandsynlighed, dvs. en sandsynlighedsgrad på mindst 51 % (ud fra den »matematiske betragtning, at dette gennemsnitligt vil føre til flere rigtige end forkerte afgørelser). Sådan er beviskravet da også udformet i en række lande (herunder Norge, jf. Lødrup s. 275, Nygaard s. 340 f. og Hagstrøm og Stenvik s. 392), men ikke i Danmark, hvor kravet til bevis er større end dette."

Indirekte er dette kommet klart til udtryk i afgørelsen i U 2002.1496 H, hvor en person var blevet tildelt et knytnæveslag i ansigtet, hvorved han faldt om og slog hovedet mod en fryser og et hyldearrangement; kort efter blev han ramt af en blodprop i hjernen. Spørgsmålet var således, om denne forsættelige voldsudøvelse kunne anses for at være årsag til blodproppen."

Herom udtalte flertallet i Højesteret: »I en sådan erstatnings sag må det anses for tilstrækkeligt til at statuere årsagsforbindelse, at det bedømmes som mere sandsynligt, at hjerneskaden ikke ville være indtrådt uden A's vold, end at hjerneskaden ville være indtrådt også uden A's vold.« I dette tilfælde accepterede man således et krav om overvejende sandsynlighed, men dermed blev der samtidig givet udtryk for, at dette netop ikke er det generelle princip, men en slækkelse af beviskravet i forhold hertil.»

I forlængelse heraf kan fremhæves § 20, stk. 1 i Lov om Klage- og erstatningsadgang inden for sundhedsvæsenet, hvoraf fremgår, at

”Erstatning ydes, hvis skaden med overvejende sandsynlighed er forvoldt på en af følgende måder:

1) Hvis det må antages, at en erfaren specialist på det pågældende område under de i øvrigt givne forhold ville have handlet anderledes ved undersøgelse, behandling el.lign, hvorved skaden ville være undgået, jf. dog stk. 2 [...]”

Bestemmelsen er en en-til-en videreførelse af den dagældende lov om patientforsikrings § 2, og de specielle bemærkninger til § 2 fremgår følgende:

”Ved vurderingen af, om der er den nødvendige årsagssammenhæng mellem skaden og den undersøgelse, behandling m.v., som patienten blev givet, er det tilstrækkeligt, at der tilvejebringes en overvejende sandsynlighed for, at skaden er forvoldt herved.” (min understregning)

At lovgiver vælger at indføre en sådan bestemmelse, understreger netop, at beviskravet for årsagssammenhæng i almindelighed er større end blot ”overvejende sandsynligt”. Der må kræves mere.

Af § 44 i Klage- og erstatningsadgang inden for sundhedsvæsenet fremgår samme erstatningsregel om beviskravet for årsagssammenhæng i forhold til erstatning for lægemiddelskader. Lægemiddelskader er principielt produktansvarsskader, idet der er tale om et produkt (lægemidlet) som laver skade på noget andet end sig selv (patienten).

At lovgiver vælger at indføre en sådan bestemmelse, understreger netop, at beviskravet for årsagssammenhæng i relation til produktansvar er større end blot ”overvejende sandsynligt”. Der må kræves mere – i modsat fald er bestemmelsen overflødig, og det er samme opfattelse som gengives i Karnovs note nr. 250 til § 44, hvoraf fremgår følgende:

”Kriteriet svarer til det, der anvendes i § 20, 1. pkt., og skal forstås på samme måde, jf. herom Bo von Eyben 83 f. En minimal sandsynligheds-overvægt (dvs. blot lidt over 50 %) for årsagssammenhæng mellemskaden og egenskaber ved det eller de anvendte lægemidler er herefter tilstrækkeligt bevisgrundlag.

Kravene til bevis for årsagssammenhæng er hermed lempet i forhold til de krav, der stilles efter almindelige erstatningsretlige regler, som også gæl-

der ved produktansvar, jf. produktansvarslovens § 6, stk. 2." (min understregning).

På baggrund af ovenstående redegørelse må det, for så vidt angår erstatningskrav uden for kontrakt, herunder erstatningskrav som baserer sig på reglerne om produktansvar, gælde, at en "overvejende sandsynlighed" for årsagssammenhæng ikke er tilstrækkeligt til at statuere årsagssammenhæng.

I denne sag, hvor det hverken med sikkerhed eller overvejende sandsynlighed kan konkluderes, at kummefryseren har betydning for den i Sagsøgers forsikringstagers carport opståede brand, kan det således lægges til grund, at Sagsøger ikke har ført tilstrækkeligt bevis for årsagssammenhæng.

4.6 Manglende overholdelse af instruktioner

Hvis retten skulle komme frem til at branden er opstået i kummefryseren, gøres det gældende, at branden er forårsaget ved Sagsøgers forsikringstagers egen skyld, og at erstatningen derfor skal bortfalde/nedsættes, jf. nedenfor.

Den pågældende kummefryser var inden branden placeret i et hjørne i carporten, idet der henvises til brandbilledet ved pkt. 5.1. i DBI's brandrapport, og den er derfor ikke placeret i overensstemmelse med kummefryserens brugsvejledning.

Det fremgår af brugsvejledningen til kummefryseren, at kummefryseren er beregnet til brug i afstemte rumtemperaturer afhængigt af den aktuelle klimakategori. De forskellige klimakategorier er oplistet i forbindelse med skønsmandens besvarelse af spørgsmål SS IID (skønserklæringen, s. 11), og skønsmanden oplyser i denne sammenhæng først, at mærkepladen på fryseren, hvorpå den pågældende klimakategori skal fremgå, ikke kan findes. Dernæst oplyser skønsmanden, at

"Kummefryserens daværende placering i udhuset, herunder den rumtemperatur, som kummefryseren sædvanligt vurderes at være blevet udsat for, opfylder eventuelt ikke de egnede rumtemperaturer, som kummefryseren i henhold til dens aktuelle klimakategori er beregnet til.

(...)

Fryseren må således ikke placeres i et lokale som kan komme under +10°C uanset hvilken klimakategori fryseren kan henføres til. I udhuset hvor fryseren stod, var der isoleret med 150 mm isolering (jf. bilag 23). Der var i samme udhus placeret ejendommens gasfyr og en varmtvandsbeholder (foruden også et våbenskab, værkstedbord m.v.). Det interessante er om temperaturen har været under 10°C i visse perioder af året Med den oplyste isolering og tilstedeværelse af de varmeafgivende installationer (gasfyr samt i lille omfang VVB) vil jeg dog vurdere, at temperaturen godt kan komme under 10°C i kolde perioder. Men forventelig kun kortvarigt."
(mine understregninger)

I skønserklæringen lægges det således til grund, at uanset den pågældende kummefrysers klimakategori, opfylder udhuset ikke de krav til egnede rumtemperaturer, idet der under alle omstændigheder vurderes at være tidspunkter/perioder, hvor temperaturen kommer under 10 grader celsius.

Dette er alene kravet til den klimakategori, som er egnet til den "koldeste" rumtemperatur, idet de øvrige kategorier ikke egner sig til rum, hvor temperaturen bevæger sig under 16 og 18 grader celsius. Såfremt kummefryseren hører under en af disse kategorier – hvilket der må anses for at være en væsentlig sandsynlighed for – kan det ud fra skønsmændens vurdering lægges til grund, at der foreligger en betydelig diskrepans i den egnede rumtemperaturer og den aktuelle rumtemperatur, som kummefryseren i lange perioder er blevet udsat for.

Det kan i øvrigt lægges til grund, at kummefryserens brugsmanual i al væsentlighed har levet om til de gældende krav for sådanne brugermanualer.

Det kan på baggrund af skønsmændens besvarelse af spørgsmål 7 (skønserklæringen, s. 6) lægges til grund, at en producent af kummefrysere skal overholde standarderne EN 60335-2-24 og EN 60335-1. EN 60335-1 beskriver generelle krav til elektriske husholdningsapparater, hvor EN 60335-2-24 beskriver supplerende krav for køle- og fryseapparater samt en række yderligere krav til brugsanvisningen.

Kravene i disse standarder er nærmere specificeret af skønsmændene i forbindelse med besvarelse af spørgsmål 8 (skønserklæringen, s. 7-8). I forlængelse heraf er skønsmændene blevet bedt om at undersøge, om den fremlagte brugsmanual opfylder CE-mærkningskravene til en brugsmanual. Til dette svarer skønsmændene i spørgsmål 9, at

"Brugermanualen fra bilag D opfylder CE-mærkningskravene til manualer jf. EN 60335-1 og EN 60335-2-24 på nær en manglende advarsel om at ledningen kan komme i klemme under opstilling af apparatet. Derudover er der en usikkerhed om oplysningen om udskiftning af tilledningen." (min understregning)

Den fremlagte brugermanual opfylder således CE-mærkningskravene på nær en manglende advarsel om, at ledningen kan komme i klemme under opstilling af apparatet, ligesom der er en usikkerhed om oplysningen om udskiftningen af tilledningen. Disse forhold har ifølge skønsmændene dog ikke særlig stor betydning for en eventuel brandårsag relateret til kummefryseren, idet det på skønserklæringens s. 8 anføres, at

"Den manglende advarsel mod at få ledningen i klemme vurderes ikke at have særlig stor betydning for brandens opståen. De fleste vil opfatte det som indlysende, at ledningen ikke må komme i klemme på en måde, der beskadiger den. Derudover vil det gøre det sværere at skubbe fryseren på plads, hvis tilledningen sidder i klemme, så man vil formodentligt opdage det, mens apparatet sættes på plads. Endelig vil man (afhængigt af tilledningens placering på apparater) ofte være nødt til at holde styr på tilled-

ningen, mens man skubber apparatet på plads, da man ellers ikke kan tilslutte det.

En beskadiget tilledning kan under uheldige omstændigheder forårsage brand. Hvis skaden har gnavet isoleringen delvist i stykker, kan man under uheldige omstændigheder få en lysbue (en "gnist") til at stå mellem fase og nul i tilledningen. Den kan antænde brændbare materialer i nærheden.

Det er dog mere sandsynligt, at en sådan skade enten vil gøre, at fryserens kabinet bliver strømførende, hvilket vil få installationens HPFI-relæ til at koble ud, eller at lysbuen bliver så kraftig, at strømmen springer sikringerne. Derudover vil der være en masse tilfælde, hvor der ikke sker andet, end at isolationen på tilledningen beskadiges, eller tilledningen bliver "klippet over", så fryseren slet ikke fungerer. (min understregning)

På baggrund af skønsmandens besvarelse kan det derfor lægges til grund, at brugermanualen til kummefryseren opfylder alle CE-mærkningskrav på nær et enkelt, og denne enkelte manglende anvisning/instruktion ikke vurderes at have særlig stor betydning i forhold til brandens opståen.

Det gøres derfor gældende, at forsikringstageren ved sin placering af kummefryseren ikke har overholdt kravene/instrukserne forbundet med anvendelsen af kummefryseren, og at Sagsøgte har instrueret behørigt i korrekt brug af kummefryseren.

Såfremt årsagen til branden mod forventning skulle findes at være en defekt i kummefryseren, gøres det således under alle omstændigheder gældende, at denne skadesårsag skyldes overophedning som følge af forsikringstagers manglende overholdelse af installations- og ventilationskrav.

4.7 Sammenfatning

På baggrund af ovenstående må det lægges til grund at Sagsøger ikke har løftet bevisbyrden for, at branden i Sagsøgtes forsikringstagers carport er opstået som følge af en defekt i kummefryseren.

Før det første er bevisgrundlaget særdeles tvivlsomt. Sagsøger baserer sit krav på en ensidigt indhentet brandrapport, som ikke kan tillægges nogen bevismæssig værdi, samt en skønserklæring, som alene er baseret på skønsmandens besigtigelse af en helt udbrændt kummefryser, som er blevet fjernet fra skadesstedet, samt en tvivlsom brandrapport.

Sagsøger har ikke dokumenteret, at kummefryseren er defekt.

Sagsøger har ikke dokumenteret, hverken med sikkerhed eller ved overvejende sandsynlighed, at brandens arnested er i kummefryseren.

DBI's brandrapport og skønserklæringen, hvis bevisværdi er henholdsvis ikke eksisterende og tvivlsom, vidner om andre mulige brandårsager, herunder at sagsøgtes forsikringstager ikke har overholdt kummefryserens brugsmanual ved placering af kummefryseren.

På baggrund af de i retspraksis opstillede beviskrav til årsagssammenhæng i påvisning af en defekt i tilsvarende produktansvarssager gøres det derfor gældende, at Sagsøger ikke har ført bevis for, at der skulle foreligge et produktansvar i nærværende sag, og Sagsøgte bør derfor frifindes.

Såfremt retten skulle finde frem til at branden er startet i kummefryseren, kan Sagsøgte under alle omstændigheder ikke gøres ansvarlig herfor, idet branden i så fald må skyldes forsikringstagerens manglende overholdelse af de klare instruktionskrav forbundet med kummefryseren.

Sagsøgte bør derfor under alle omstændigheder frifindes for Sagsøgers krav. ...”

Parterne har under hovedforhandlingen nærmere redegjort for deres opfattelse af sagen.

Rettens begrundelse og resultat

I medfør af produktansvarslovens § 5, påhviler det **A** at føre bevis for, at kummefryseren havde en oprindelig defekt og at det med den tilstrækkelige grad af sandsynlighed kan lægges til grund, at defekten var årsagen til, at branden opstod.

Efter bevisførelsen kan det lægges til grund, at branden i udhuset var omfattende, at brandvæsenet i forbindelse med slukningsarbejdet trak størstedelen af brandens rester ud på vejen og at faste installationer, varmtvandsbeholder, armaturer, gasfyr og køleskab samt stikkontakten til kummefryseren, alle var for beskadigede til at kunne blive undersøgt.

Af Dansk Brand- og sikringsteknisk Instituts erklæring, fremgår det, at brandundersøgeren i pkt. 7.1 konkluderer, at arnestedet for branden er i værkstedet i området ved kummefryseren og at der er en række spor der indikerer, at branden er opstået i kummefryserens kompressorum.

Skønsmanden angiver at arnestedet mest sandsynligt er kummefryseren.

Ved angivelse af brandårsagen har DBI's brandundersøger angivet, at det er sandsynligt, at branden er et resultat af varmeudvikling med brand til følge i den elektriske kondensator i kummefryserens kompressorum. Det er angivet, at den elektriske kondensator er monteret tæt ved plastgitter på siden af kompressorummet som vil kunne antændes og efterfølgende få antændt spånpladebeklædning i værkstedet og resultere i brandspredning til carport og villa.

Skønsmanden har angivet, at den mest sandsynlige årsag til branden relaterer sig til kummefryseren og at der *"er fundet tegn på brandens start i kummefryseren, navnlig i en elektrisk kondensator, hvor indkapslingen tilsyneladende er brudt som følge af et indvendigt varmegenereret overtryk"*. Han har samtidigt anført at de skader som er fundet på kondensatoren tyder på en opvarmning indvendigt fra, hvorved indkapslingen af kondensatoren er brudt, hvilket taler imod, at skaden på kondensatoren skulle være en følge af branden og ikke en årsag til branden (spørgsmål 3, 4 og B).

Skønsmanden har både i sin erklæring og ved afhjemlingen forholdt sig til andre mulige årsager til branden, der relaterer sig til andet end kummefryseren, herunder fejl i den faste elinstallation, fugtophobning i stikkontakten, uheldigt placeret materiale som afspærrer for ventilationen af kummefryserens komponenter, fejlbetjening, fysisk påvirkning, forkert rumtemperatur eller tekniske fejl på de installationer og genstande, som var for brandskadede til at blive undersøgt (spørgsmålene 4, 6, 7, 9 C og D).

Efter vidneforklaringen fra **L** er det rettens vurdering, at der kan ses bort fra de mulige brandårsager som alle relaterer sig til brugen og den daglige håndtering af kummefryseren, og der udestår derfor alene usikkerhed for så vidt angår den manglende undersøgelse, af de installationer og genstande, der blev totalt brandskadede. Skønsmanden vurderer usikkerheden forbundet med besvarelsen af spørgsmålene om brandårsag til at være væsentlig set i forhold til en entydig fastlæggelse af brandårsagen.

Det er rettens vurdering, at der ikke kan opstilles et krav om en entydig fastlæggelse af brandårsagen og der foreligger ifølge rettens opfattelse således en tilstrækkelig grad af sandsynlighed for, at arnestedet for branden var kummefryseren og at årsagen til branden var fejl i den elektriske kondensator, hvor der har været opstået et indvendigt varmegenereret overtryk, der har været årsag til branden.

Herefter lægges det til grund, at kummefryseren var defekt, jf. produktansvarslovens § 5, stk. 1, da fryseren ikke kan anses for at have frembrudt den sikkerhed, som med rette kan forventes af den pågældende produkttype og de sagsøgte har ikke ført bevis for, at defekten ikke var til stede på omsættings-tidspunktet, jf. § 7, stk. 2.

Der er ikke ført bevis for, at **L** har udvist egen skyld eller medvirket til skaden.

Sagsøger gives medhold i sagen og de sagsøgte pålægges et solidarisk erstatningsansvar, jf. § 12, stk. 1. Da de sagsøgte alle er koncernforbundne fordeler retten ikke erstatningsansvaret inter partes, jf. § 12, stk. 2.

Sagsøger er indtrådt i erstatningskravet i forbindelse med udbetaling af erstatning til forsikringstager og har rettet kravet imod både forhandler og forskellige led i producentgruppen. Sagsøger kunne indledningsvist ikke få afklaret, hvem i **E** koncernen, der var producent uden for EU eller som var mellemhandler, men i forbindelse med sagens behandling har alle tre sagsøgte anerkendt, at de er omfattet af produktansvarslovens § 4. Herefter har sagsøger hævet sagen overfor **B**. Retten pålægger derfor de sagsøgte tillige at betale omkostninger til **B**.

Henset til påstandens størrelse fastsættes sagens omkostninger skønsmæssigt på grundlag af en vurdering af, hvad der kan anses for rimeligt, under hensyn til sagens omfang og karakter, herunder det faktum, at hovedforhandlingen er gennemført på 2 dage, at der har været syn- og skøn og at de sagsøgte først sent i sagens forløb har anerkendt, at være omfattet af produktansvarslovens ansvarsregler.

Sagsomkostningerne til **A** fastsættes til dækning af advokatudgift med 310.000,00 kr., med tillæg af moms, i alt 387.500,00 kr., af retsafgift med 150.000,00 kr. og af øvrige udgifter med 39.958,75 kr. inkl. moms til syn- og skøn, i alt 577.458,75 kr. **A** er ikke momsregistreret.

Henset til ovennævnte samt til, at sagen mod **B** først blev hævet kort tid før hovedforhandlingen, fastsættes sagsomkostningerne til **B** til dækning af advokatudgift med 190.000,00 kr., og af øvrige udgifter med 17.416,25 kr. inkl. moms til syn- og skøn, i alt 207.416,25 kr. **B** er momsregistreret.

THI KENDES FOR RET:

C **D** og **E** skal solidarisk til **A** betale 6.438.637,15 kr. med procesrente fra den 22. juli 2020 af 6.438.637,15 kr.

C **D** og **E** skal solidarisk betale sagsomkostninger til **A** med 577.458,75 kr. og til **B** med 207.416,25 kr.

Beløbene skal betales inden 14 dage.

Sagsomkostningerne bliver forrentet efter rentelovens § 8 a.